

A. Schiffrer:

Junaška žena

VET in sveti Duh sta različnega mnenja glede vrednosti ženske. Prvi išče nove žene, drugi pa junaske. Kdo bo našel junaško ženo? vprašuje Sv. Duh potom knjige Modrosti. Svet hvali nežnost, lepoto, previdnost, bistroumnost in izurjenost. Knjiga Modrosti odgovarja svetovnemu naziranju: “Goljufiva je prijetnost, in prazna lepota; žena, ki se boji Gospoda, ona bo hvaljena.”

Veliko ve povedati zgodovina o egiptovski kraljici Kleopatri in njeni omamljivi lepoti. Agrippino, mater krvoločnega Nerona, hvalijo kot udano mater, kot nevarno spletkarico in nepremagljivo politično moč starega Rima. Zenobia, kraljica Palmyre, je kljubovala leta in leta rimskemu orlu. Aspazija je navduševala grške modrijane; klanjal se ji je slavni Perikles. Hypatia je bila znana kot ena izmed najbolj zgovornih mislecev. Ponosna Katarina, kraljica aragonska; nesrečna Marija Stuart iz Škotskega; krvoločna Elizabeta, angleška kraljica; Izabela Kastiljska, ki je poslala na pot v Ameriko Kolumba; Marija Terezija, avstrijska cesarica, in njena nesrečna hči Marija Antoinette; mogočna Katarina II., ruska cesarica; Katarina Medicejska; Victoria, angleška kraljica in obenem najbolj uspešen vladar osemnajstega stoletja: — vse te ženske so zapisale tako globoko sled v zgodovini narodov, da je ne more nihče izbrisati... Do danes še ni pozabljeno, kako je končala prelivanje krvi na Francoskem krvnika Marata. Dvorjanki Komtesa Du Barry in Markeza De Pompadour sta imeli tak vpliv na francoskem dvoru, da se jima je klanjalo nele plemstvo, temveč celo vladarji evropskih držav. Zgovorna in bistroumna Madame De Starl je bila edina oseba, katere se je bal mogočni Napoleon. Nepretrgana je vrsta slavnih igralk in pevk, pisateljic in pesnic, umetnic in prvoborilk za žensko enakopravnost, ki zaslužijo, da zgodovina izgovarja njih imena bodisi s ponosom, ali pa s pomilovanjem. Niti ena izmed njih se ne omenja kot junaška. Božja modrost zahteva več. Ni namreč dovolj, da človek zmaga druge in gospodari nad njimi. Junaštvo, katero omenja knjiga življenja, je ona vrlina, ki da človeku moč premagati v prvi vrsti samega sebe.

Lep vzgled ženskega junaštva, ki ga je Bog potrdil s čudežnimi deli in Cerkev božja s tem, da je postavila lastnico vrlin na svoje altarje, najdemo najlepše orisan v življenju Sv. Monike, matere velikega cerkvenega učenika in škofa v Hippo v Afriki, sv. Augustina.

Mesto Tagaste leži v severnem delu Afrike, ne daleč od mesta Kartagina. Punski narod, ponosen, močan in podvzeten, je bival tam dokler ga niso podjarmili Rimljani. V začetku četrtega stoletja so gospodarili tamkaj rimski naseljenci nad zadnjimi ostanki punskega naroda. Rimljani so se klanjali svojim bogovom, Punci pa darovali še tu in tam človeške žrtve svojemu maliku Balu. Mladi Kristusovi cerkvi se je obetala bogata žetev; čim bolj se je razširjala, tem bolj so jo sovražili izumirajoči pagani.

V bogato in ponosno družino plemiča Patricija v mestu Tagaste je prišla v onih dneh dvajsetletna kristjanka Monika za “ta mlado”. Patricij je bil pagan in ravno tako njegova mati, ki je bila gospodar pri hiši. Kmalu je spoznala Monika, da je ona tujka v svoji lastni hiši. Snaha in služinčad so se ji posmehovali zaradi njene vere in njenega strogega življenja. Razvajeni Patricij jo je v začetku zanemarjal, pozneje jo pa celo zaničeval in jo zapostavljal cestnim vlačugam, ki jih je vlačil na svoj dom. Vsak ugovor je bil zastonj, ker se je smatrala žena po rimskem zakoniku za lastnino, s katero sme mož postopati po svoji volji.

Edina tolažba mladi ženi so bili njeni trije otroci: sinova Augustinus in Navigius, in hči Perpetua. Ker sta nasprotovala oče in snaha, seveda nobeden izmed otrok ni bil krščen. Mlajša dva sta bila slabotnega zdravja in podobna materi po obliki in obnašanju. Starejši sin je bil zdrav, poln življenja, močan in bistroumen. Bil je podoben očetu v vsakem oziru, zato tudi njegov ljubljenec. Ni vzelo mladeniču dolgo, da je zapopadel svoj pomen v družini. Rastel je kot kopri-va; strahu in poslušnosti ni poznal. Oče ga je učil z besedo in vzgledom, da je mož na svetu zato, da uživa in se veseli življenja, ženska pa zato, da trpi in plaka. Star komaj petnajst let je že krenil po očetovih potih. Materine solze in besede so bile zastonj; njeni roki sta bili zvezani.

Snaha je bila prva, ki je prišla do spoznanja. Počasi je spregledala, kam vede tako pagansko življenje.

Iz pogovorov z Moniko se je naučila, da kristjanstvo ni samo vera temveč tudi veda, ki nosi v sebi skrivnost večnega življenja. Prosila je za sv. krst in njenemu zgledu je sledila služinčad. Ko je zapazil Patricij, da ima sedaj dvoje žensk proti sebi, se je še bolj odtujil domu in iskal zabave v zloglasni družini. Zavedel se je šele takrat, ko sta mu neredno življenje in uživanje izmzgala vse moči. Da reši sina, se je spreobrnil in postal kristjan. Na smrtni postelji je poklical Auguština in ga skušal spraviti na pravo pot. Bilo je prepozno. Patricij in njegova mati sta šla v grob kmalu eden za drugim. Moniki je ostalo na rokah izčrpano posestvo, dvoje mladoletnih, bolehnih otrok, in izprijeni sin Auguština. Vsi njeni dnevi od sedaj zanaprej so bili posvečeni delu, da reši izgubljenega sina.

Auguština je sklenil posvetiti se zakonskemu pravu in govorništvu. Talenta je imel za to dovolj. Šel je v Kartagino in obiskoval tam višje šole in dobro napredoval v znanstvu. Njegovo življenje pa je bilo vsak dan bolj žalostno. Živel je kot pagan in postal že kot šestnajstleten mladenič oče nezakonskemu sinu. Vse prošnje matere, da se poroči z žensko, so bile zastonj. Da se iznebi matere, se je podal Auguština v Italijo l. 383. Spremljala ga je ženska z njegovim sinom Adeodatom.

Pretekla so leta, predno je Monika zvedela, da je njen sin v Milanu, da tam podučuje govorništvu in da ga je priložnica zapustila ter mu pustila na orkah mladoletnega sina. Seveda, Auguština vse to ni delalo posebnih preglavic. Izbral si je drugo, in živel ž njo, dokler se je ni naveličal.

V Milanu je živel takrat sodnik Ambrosius. Znan je bil kot najboljši govornik. Bil voditelj in obenem škof kristjanske občine. Bal se ni nikogar. Celo cesarju Teodoziju ni dovolil vstopa v cerkev, dokler ni slednji napravil javne pokore za svoje prestopke. Auguština je slišal toliko o strogosti in svetosti in samozatajevanju tega moža, da se je želel seznaniti z njim. Še bolj ga je gnala želja, da čuje najboljšega govornika onega časa. Govori svetega škofa so tako vplivali

na Auguština, da se je začel zanimati za verske resnice. Na Veliko soboto l. 387 je prišel s svojim sinom in dvema vplivnima prijateljema v milansko cerkev in prejeli so vsi štirje sv. krst iz rok sv. Ambroža.

Delo matere je bilo s tem končano. Zazelela si je počitka v rojstnem kraju. Zadnja leta je preživela v Milanu pri sinu in mu stala na strani v njegovih bojih. Ker je Auguština sam želel povrniti se s sinom v Afriko, so se vsi podali na pot. V pristanišču Ostia poleg Rima jo je dohitela smrt l. 387.

Auguština se je povrnil v domovino, razprodal posestvo in razdelil ves izkupiček med reveže. Stopil je v duhovski stan in bil postavljen za škofa v Hippo v Afriki l. 396. Celih 34 let je deloval s pèresom in besedo za čast božjo. Njegovo najboljše in najbolj znano delo je knjiga "Confessiones — Izpovedi", v kateri opisuje svoje duševne boje, pregrehe in spreobrnenje. Knjiga je posvečena njegovi materi sv. Moniki.

Ni je ženske, ki bi imela spomenik, kot ga ima sv. Monika. Kjer se namreč prebira knjiga "Izpovedi", tam se vsakdo spominja dobre, pohlevne in pobožne žene in matere, ki je dosegla za sebe in za tri svoje otroke: sv. Auguština, sv. Navigio in sv. Perpetuo svetniško čast, kot nam pove pisatelj — edinole potom molitve, potrpežljivosti, in trdnega zaupanja v Boga. In Cerkev, katero vodi sv. Duh, postavi na svoje altarje le one žene, ki so — junaške.

Žene, matere, ki žrtvujejo celo svoje življenje za to, da privedejo k Bogu tiste, ki so bili izročeni njihovemu varstvu, so one junaške žene, ki zaslužijo ne le čast sveta, temveč tudi priznanje od Boga. Doma se rešujejo najbolj zamotani in težavni problemi; pod domačo streho se igrajo največje žaloigre in rešujejo najtežja socialna vprašanja. Od rešitve teh vprašanj ne zavisijo samo časna in večna sreče družine temveč mnogokrat tudi blagostanje in sreča človeške družbe, kajti blagostanje družbe sloni na blagostanju posameznih družin. Ženska, ki zna reševati domača vprašanja na isti način kakor sv. Monika, je — junaška žena.

Marie Prisländ:

Najstarejša bolničarka iz Civilne vojne

OGATA na spomnih in izredno sveža na duhu je zadnji mesec obhajala svoj tri in devetdeseti rojstni dan v Sheboyganu živeča bolničarka iz Civilne vojne, Mrs. Helen B. Cole.

Ker se mi je zdelo, da bi naše bralke morda rade čitale o tej zaslužni starki, sem jo obiskala in jo naprosila, naj mi pove kaj iz svojega, na skušnjah tako bogatega življenja.

Mrs. Cole se je poročila mlada, stara komaj osemnajst let; čez dve leti ji je umrl mož, ravno ko

je počil prvi strel in napovedal krvavo vojno med Jugom in Severom — Civilno vojno. Mlada vdova se je po izgubi svojega moža odločila, da gre v bolnišnico streč vojakom. Prišla je v Washington, pa ni bila sprejeta, ker je bila premlada. Dobila je delo v neki pisarni; tu je ostala leto in pol, nakar se je vpisala v bolničarski oddelek armade in začela svoje delo v bolnišnici v Washingtonu, kamor so prihajale trume ranjenih vojakov. Pravila mi je, da niso bile takrat bolnišnice tako lepo organizirane kakor so danes. V potrebi so morale bolničarke

prečuti po dva ali tri dni, brez oddiha. Ravno tako so bile takrat razne operacije in amputacije skrajno pretresljivi prizori, ker niso imeli še nobenih uspalvalnih sredstev. Edino kar je bolnike vsaj malo o-mamilo, je bilo močno žganje, katerega so dali ranjencem piti, da so lažje trpeli operacije. “In danes to žganje, ki je bila edina pomoč za operirance v Civilni vojni, prepovedujejo, in namesto dobrega, pristnega žganja, pije ljudstvo brozgo, ki jim raz-jeda želodec,” pravi Mrs. Cole.

Pripovedovala mi je, koliko žrtev so prestale ženske za časa Civilne vojne, posebno bolničarke. Nikdar ne bo popolnoma znano, koliko so ženske storile dobrega v tej vojni, tudi naša vlada se ni tega zavedala do leta 1888, ko je dovolila penzijo za vse bolničarke Civilne vojne. Vseh skupaj jih živi še 45; Mrs. Cole je najstarejša izmed njih.

Mrs. Cole se je večkrat sestala s samim predsednikom Abrahamom Lincolnom, kadar je prišel v bolnišnico obiskavat “svoje fante”, kakor se je vedno izrazil. Predsednik je hodil od postelje do postelje, ter tolažil in vspodbujal ranjence. Bil je jako mehkega srca, in večkrat mu je zaigrala solza v očesu ob pogledu na trpečega vojaka. — Nepozaben ji je dan Lincolnove smrti. Ko je prišla zjutraj v bolnišnico je videla, da so vsi bolniki imeli razkrite glave — po navadi so nosili majhne črne čepice. — Ko jih je vprašala, kaj to pomeni, so ji povedali, da je bil “njihov” predsednik umorjen. “Osemnajst sto zajterkov smo servirali tisto jutro, in vsak je bil vrnjen, — nedotaknjen,” je rekla Mrs. Cole. Ona je poznala tudi morilca Lincolnovega, ker je bila sku-

paj z njim na stanovanju, ter je bil včasih celo njen partner pri plesu. Preselil se je pa štiri tedne pred umorom predsednika. Mrs. Cole je bila tudi bolničarka v Beli hiši ko je zbolel najmlajši Lincolnov sin “Ted”. Bila je navzoča pri pogrebu drugega Lincolnovega sina, ki je umrl v Beli hiši. Tekom svojega bivanja v Washingtonu si je pridobila veliko odličnih prijateljev, kakor predsednika Roosevelta, katerega osebno pismo še vedno hrani. Tudi general Grant in njegova žena, Henre W. Longfellow in mnoge druge zelo odlične osebe so bili njeni prijatelji. Sedaj živi starka samo svojim spominom. Vsako leto na njen rojstni dan se zberejo razne organizacije, kot veterani Civilne vojske, njihove hčerke in drugi, da ji pridejo častitat, kar jo zelo razveseli.

Ob koncu obiska mi je naročila to-le: “Sporočite članicam Vaše organizacije moje gorke pozdrave. Ne poznam jih sicer, a vseeno so mi sorodne. Ženska duša in žensko srce sta si enaka v vseh slojih, čeprav nas narodnost loči. Vem, da imate tudi v Vaših vrstah bojevnice za narod in ideale. Čim več ima narod teh bojevnic, na višji stopnji kulture je. Recite jim, da jih blagoslavljam.”

* * *

Te vrstice sem napisala pred par tedni, takoj ko sem obiskala Mrs. Cole. Danes pa poročajo časopisi, da je preminila po kratki bolezni. Trudne oči je zatisnila z besedami: “Bog mi je bil dober v življenju; upam, da mi bo tudi po smrti.”

Pri njenem pogrebu jo bo spremljalo vojaštvo in ji tako izkazalo zadnjo čast.

L. S.:

KANARČKU

Kanarček moj v kajbici,
vrnem ti solnčne dni,
daj in poleti
tja za tretjo vodo,
tja za deveto goro,
kjer kraljica devete dežele živi.

In ji povej:

Lepa si lepa kraljica,
lepša Slovenke so lica,
tu za deveto goro,
tu za tretjo vodo.

V solnce rumeno vkovano
je žarovito zlato njenih las,
veseli škrjanček nad poljem
si je izposodil njen glas.
Pavlinčka si v mraku ujemi,
na krilih njen smeh mu rdi,
še cvetke rahlega rožmarina
so pile bojo iz njenih oči.
Lepa si lepa kraljica,
lepša Slovenke so lica,
tu za deveto goro,
tukaj za tretjo vodo.

B. T.:

Harriet Beecher-Stowe

AKO daleč seže ženski glas, bi vedela povedati najboljše Harriet Beecher-Stowe. Kdo še ni čital povesti "Stric Tomova koča"? Prestavljena je v vse moderne jezike. In kjer prebirajo njeno knjigo, tam tudi izgovarjajo s spoštovanjem ime pisateljice Mrs. Stowe.

Bore malo je znanega iz mladih let te slavne ženske. Rojena je bila v l. 1811 v New England. Njen oče Dr. Beecher je bil pridigar in od l. 1832 naprej učitelj in ravnatelj na protestantski bogoslovni šoli v Cincinnati, Ohio. Tam se je poročila mlada Harriet s profesorjem Rev. Calvinom E. Stowe, ki je bil dober mož in dober učitelj. Ker je bilo tako delo zelo slabo plačano v onih dneh, je bila v družini revščina na dnevnem redu. Družina je bila večja leto za letom; dohodki nestalni in vedno manjši. Harriet Stowe je bila stara že 45 let predno je prijela za pero.

Pisateljica je živela v onih dnevih ko je bilo vprašanje suženjstva na dnevnem redu. Mesto Cincinnati je bilo na meji onih držav, ki so se potegovala za pravico uporabljati in zlorabljati črnce, in onih držav, ki so zahtevale, da se mora suženjstvo ustaviti. Mesto Cincinnati je bil nekak koridor, skozi katerega so uhajali sužnji v severne države in odtod v Canado. Ker je bilo prebivalstvo večidel proti suženjstvu, so se sužnji, ki so srečno dosegli mesto Cincinnati, smatrali če že ne za proste, vsaj za varne pred psi in pred beriči.

Družina Stowe je bila znana med črnici kot ena izmed najbolj gostoljubnih. Tam so našli streho, hrano in pomoč za pot v Canado. Henry Ward Beecher, brat pisateljice, je zagovarjal kandidatu-ro Lincolna za predsednika. Kot urednik časopisa je imel toliko sovražnikov, da se ni upal nikdar na cesto brez orožja. Ni čudno da je Harriet sočustvovala s svojim bratom in tudi ona začela rabiti pero v boju proti zakonu, ki je dovoljeval kupčijo s človeškim blagom. "Da bi meni tako tekla beseda kot tebi," — ji je nekoč rekla njena sestra — "bi ne jenjala pisati dokler ne bi prepričala vsakogar o prokletstvu suženjstva." Ta opomin je bil dovolj za Harriet Beecher Stowe, da se je lotila dela, ki je zanelo plamen boja proti lastnikom sužnjeve.

Ko je sedela Harriet prihodnjo nedeljo v cerkvi, ji je prišla velika misel v glavo. Na potovanju po državi Kentucky je videla plantaže in delo črncev. Od beguncev je čula marsikak dogodek. Sklenila je napisati knjigo z dogodki, ki jih je sama videla in slišala. Še isti dan je napisala en del: Smrt strica Toma. Začela je tam, kjer se danes povest kon-

čuje. Ko je prebrala poglavje svojima sinovoma, sta oba jokala. To jo je navdušilo toliko, da se je lotila dela z vnemo in uvedla še druga poglavja in spremenila naslov knjige v Stric Tomova koča.

Časopis New Era v Washingtonu je plačal Mrs. Stowe \$300.00 za povest. V par mesecih so jo imeli ponatisnjeno vsi časopisi, ki so bili proti suženjstvu po Ameriki. Predno je bilo leto pri kraju, je izdala neka tiskarna v Bostonu povest v obliki knjige. V par tednih je pošla cela izdaja, ki je štela 300,000 knjig. Tiskarna je plačala pisateljici \$10,000 nagrade. V Angliji so tiskarne natisnile brez njenega dovoljenja nad en milijon knjig in vse je pošlo v teku enega leta. Predno je bila končana Civilna vojna, je bilo delo prestavljeno v 19 jezikov in dramatizirano v vseh svetovnih jezikih.

Uspeh knjige je bil tako velik, da ga pisateljica sama ni mogla razumeti. "Tega nisem ustvarila jaz," — se je izgovarjala ponižna pisateljica. Bog sam je spregovoril, in jaz sem bila uborno orodje v njegovih rokah. Njemu edinemu se spodobi čast in hvala."

Ko so predstavili Mrs. Stowe predsedniku Lincolnu, se slavni mož ni mogel načuditi slabotni in majhni postavi pisateljice. "Ali je to tista majhna ženica, ki je povzročila tako veliko vojsko?" je vskliknil Lincoln, ko je ozrl pred seboj slabotno žensko postavo, ki mu je komaj segala do pasu.

Uradno povabljena je napravila dva pota na Angleško. Bila je predstavljena v vsakem večjem mestu in se vrnila bogato obdarovana domov. Samo mesto Edinburgh ji je poklonilo en tisoč zlatih cekinov na srebrnem krožniku.

Knjiga Uncle Tom's Cabin je prinesla Mrs. Beecher-Stowe neumrljivo slavo in poleg tega lepo premoženje. Po končani Civilni vojni je kupila posestvo na St. John's River in tam preživela svoja stara leta v miru in zadovoljnosti. Umrta je l. 1896. Vsa leta do svoje smrti je pisala več ali manj. Izdala je več povesti, pa nobena ni dosegla istega slovesa kot "Stric Tomova koča".

Bila je ena izmed prvih žensk, ki so se potegovala za žensko enakopravnost v Ameriki. Njej je šlo večinoma le za rešenje suženjskega vprašanja. Trdila je vedno, da bo to vprašanje najhitreje rešeno, če se da ženski, ki je bolj rahločutna, enaka volilna pravica. Seveda je pri tem delala razliko med žensko in žensko. Po njenem mnenju so bile upravičene do glasovnice samo ženske, ki so imele zadostno izobrazbo ali pa zadostno premoženje pod svojim lastnim imenom. Predno je legla v grob, je devet držav volilo ženskam volilno pravico.

Louise Stariha:

Navodila za bolniško strežbo

(Nadaljevanje.)

EGA bolnikova se prične takoj zjutraj po gotovem redu.

Prvič, zmeriti je treba bolnikovo temperaturo. Drugič, umiti bolniku usta, zobe in jezik, ter obraz in roke. Tretjič, prinesti zdravila in zajutrek. Četrtrič, omiti ga po vsem teelsu, preobleči ga, in pre narediti posteljo. Petič, posnažiti in prezračiti sobe, pobrisati prah in sicer z vlažno kompresno. Za izmivanje ust se rabi mlačna voda in boraksova raztopina. Pri umivanju života mora strežnica posebno paziti na to, da se bolnik v tem času ne prehladi. Najprej se gornji del telesa omije ter dobro obriše, takoj nato pa spodnji del; obenem bolnika tudi preobleči. Vse to naj se zgodi kolikor mogoče hitro in pod odejo. Hrana naj se daja redka, a tečna in redilna. Strežnica mora paziti na to, da bolnik preveč ne oslabi. Za vsak slučaj je najbolj priporočljivo mleko, bodisi samo, ali s kakim drugim primernim dodatkom, n. pr. kakao, čokolada, ali čaj. Sploh naj bo hrana lahko prebavna, posebno če mora bolnik oostati vedno v postelji. Kadar pa zdravnik dovoli dati bolniku zakuhano juho, je pa ječmenov slez primeren za začetek po težko prestani bolezni. Za nadaljno prehranjevanje vedno vprašaj zdravnika.

Čez dan pa mora strežnica skrbno opazovati delovanje najvažnejšega organa, to je srca in srčne žile, ki so razpeljane po določenih delih telesa. Daije prebavila in dihala, ter živčevje in njih čutila. Zelo važno je tudi umeti takoimenovano notranjo krvavitev, to pa zato, ker se ne vidi in je tem nevarnejša. Ta krvavitev se lahko vrši v želodcu, prsih, ali možganih. Navadno se to zgodi pri mrtvoudu, kjer se pretrga srčna žila bodisi v glavi, ali katerem koli drugem delu telesa. Pri tifusu se krvavenje pojavi v črevesih in želodcu, pri jetičnih pa navadno v pljučih, pri nekaterih pa se razliva v prsni duplini. Zunanja znamenja notranje krvavitve so: tanka in hitra žila, bled obraz, višnjev ustnice, bele motne oči, ter neprestano zdehanje. Prav tako nevarno je lahko tudi krvavenje iz nosa. Tukaj pa počti žila (nosni pretin), ki se nahaja na koncu nosu. Prva pomoč je, mrzel obkladek na tilnik, in pa nos dobro zatisniti. Ako pa gre kri potem v usta, ne da bi jo vlekli ali vdihovali, je pa že lahko nevarno; tedaj pokliči zdravnika.

Masiranje je tretje važno opravilo, ki spada v delokrog bolniške strežnice. Namen istega je, da se otrplo živčevje in udje omehčajo ter se kroženje krvi pospeši. Masira se na tri načine: gnetenje, drgnenje,

in trkanje z robom malega prsta; to pa navadno pri irganju revmatizma. Ako drgnemo roke ali noge, tedaj vedno navzgor proti srcu, če pa masiramo po životu, pa vedno le na okrog. Roka mora biti seveda mehka in polzka, da suhe in občutljive kože ne predrgne.

Mazanje pa ima namen podkožne obolele živce umoriti, oziroma jih narediti neobčutne vsaj začasno; zlasti pri hudih bolečinah za takojšnje olajšavo.

Dalje, kopanje bolnikov je tudi zelo velike važnosti, kajti pod vplivom vode se ves aparat, ki služi pri dihanju, takorekoč pospeši in poživl. Za kopel rabimo različne vode, n. pr. vroče, gorke, mlačne, hladne in mrzle; odvisno od kakovosti dotične bolezni; pri tem ima seveda odločevati samo zdravnik. Kopeli so dvojne: čistilne in zdravilne. K zdravnim kopelim prištevamo žveplene, slane, oglenčevo kisle, kisikove in umetne morske kopeli. Ker pa v kopeli bolniku rado slabo pride, mora strežnica biti pri tem vedno navzoča, kajti bolnik v vodi lahko utone. Po noči naj strežnica leže — ako sme — vedno oblečena, kajti, ako bolnik pozvoni oziroma pokliče, mora biti kar pripravljena. Ako pa zdravnik ukaže celo noč bdeti pri bolniku, mora jako vestno in natančno ubogati. Zato se taka oskrba imenuje čuječa ali sedeča nočna straža.

Četrta, tudi zelo važna točka bolnikove oskrbe pa je prelaganje. Preležanost se navadno pokaže na plečih, križu in petah. Ako pa bolnik leži na strani, se rane naredijo na kolkih. Najprej se pojavijo rudeče lise, potem plave, nazadnje črne, in končno odpade, oziroma odgnije meso na dotičnih delih telesa, kar pa je grozna bolečina. Zato mora strežnica prav pogosto bolnika vestno pregledati, in prelagati. Kakor hitro se pokažejo na telesu rudeče pege, je treba bolnika vsak dan dvakrat zdrgniti in izmiti z mlačno vodo, kateri se doda nekoliko žganja, citrone, ali tudi kisa, ter nato potresti z riževo moko na preležanih udih. Za take slučaje se tudi rabi zračna blazina, prevlečena s kavčukom in podobna svitku; ta naj se pregrne s snažno kompresno kadar se bolniku podloži na preležani del telesa. Sicer pa naj bolnik nikdar ne leži v mokrem, zlasti pa v slučaju preležanih ran. Za izmivanje teh ran mora biti voda vedno prekuhana, v njo pa se da nekoliko kapljic lizola sublimata ali lizoforma; biti mora torej popolnoma prosta vsakih bolezenskih kali. Vsekako pa je vedno pomniti, da je snaga in čistost prvi pogoj za zboljšanje zdravja, kakor tudi večkratno preprečenje mnogih zlih posledic.

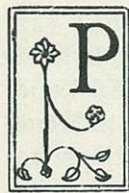
Izredno velikega pomena je tudi postiljanje bolnikov postelje. Paziti treba prvič na to, da je spodnja rjuha zadosti velika. Ta naj se kar najbolj mogoče tesno in gladko nategne, ter na straneh pod blazino dobro podvije. Kajti vsak najmanjši grbanec lahko povzroči neznosne bolečine in rane, zlasti pri dolgotrajnih boleznih. Površnega in ohlapnega

postiljanja se je izključno varovati vsikdar, zlasti pa pri bolnikih. Na vsaki bolniški postelji naj se rabi tako-imenovano nepremočno platno, da se s tem druga posteljnina zavaruje pred ponesnaženjem in potenjem. Snaga in čistost naj sta zvesti spremljevalki pri vseh naših delih.

(Dalje prihodnjič.)

Marija:

Oprava katoliškega doma

RED tedni sem bila na obisku pri katoliški slovenski družini v nekem oddaljenem mestu. Oprema sob je pričala o blagostanju družine. Vse udobno, razkošno. Krasne, mehke preproge najnovejšega vzorca. Umetno vezene, svilnate blazine, mehki naslonjači, zofe itd. Pogled naposled obstane na krasnih slikah, ki so visele po stenah, v primernih okvirjih v lepem soglasju s pohištvom in stenami. Tu so samevale bele breze v tihi, samotni majev večer. Tam se je vrtelo mlinsko kolo nad penečo se vodo. Zopet druga slika je predstavljala idilo na paši. V bližini te je visela slika kolonialne dame, kateri je delal družčino pestrobarven ptič. Lepe slike, vse dela priznanih umetnikov. Vse mi je ugajalo — samo nečesa sem pogrešala: kakšnega znaka, da je hiša katoliška. Pa ga ni bilo v spodnjih prostorih.

Katoliška žena, tebi so namenjene naslednje vrstice v blagohotno upoštevanje. Ko izbiraš slike za svoj parlor, ne pozabi na Brezmadežno ali na sv. Družino. Daj tem slikam častno mesto. In križ bi moral biti v vsaki hiši, pa ne na "upstairs", kot da bi se sramovala križanega Boga. Naj priča križ vsakemu, ki stopi v tvojo hišo, da imaš vero, katere se ne sramuješ. Spominjam se še iz domovine zdravnika, ki je imel v uradu križ na svoji pisalni mizi. Nikoli mu ni manjkalo pacientov, in ko je umiral, je pritiskal križ na svoje posinele ustnice. Nekoč upamo vsi počivati v senci križa, zato dajmo v življenju čast križu v naših katoliških domovih!

Naše slovenske družine so navadno velike, hvala Bogu. Mati navadno nima časa biti zmiraj pri otrocih. Ako bodo po stenah visele slike patronov

otrok, se jih malčki ne bodo nikoli naveličali opazovati, posebno še, če bodo vedeli kratek življenjepisa svojega patrona. Kako vzgojno! Preprečilo bo marsikako otroško nerodnost. Govorim iz skušnje. Kot petletno dete me je mati večkrat zaklenila v hišo, ako so morali vsi člani družine v cerkev. Ker me je bilo strah "ravbarjev" in dimnikarja, sem nekaj časa kričala. Vsa upehana od joka sem se zagledala v slike svetnikov, katerih je bilo toliko, da so se tesno tiščale ena druge, pa še ni bilo prostora za vse na treh stenah. Sedeč ob peči sem romala s pogledom od enega svetnika do drugega. Postali smo kar prijatelji in nič več nisem vedela, da sem bila sama doma. V živi otroški domišljiji sem z njimi živela in se z njimi pogovarjala, dokler niso prišli domači. Zato matere, če hočete, da bo katolicizem prešel v meso in kri otrok — obesite na stene podobe svetnikov, Matere božje, angela variha, Srca Jezusovega. Pred vsem pa v vaše sobe križ — znak vaše vere! Vaš parlor ne sme biti na las podoben sprejemnici nevernika, bogotajca, protestanta. Zakaj je primeroma tako malo konvertitov? Zato, ker katoličani vse premalo kažemo svoje katoličanstvo tudi na zunaj. Nositeljica katoliških idej bi morala biti pred vsem žena.

Upam, da mi članice S.Ž.Z. ne bodo zamerile teh vrstic. Zdelo se mi je, da so potrebne v teh dneh modernega paganizma in materializma. Ako pripomorejo te besede le eni sveti podobi v hišo, le enemu znaku našega rešenja na steno, niso bile zaman.

Pozdrav vsem zavednim katoliškim slovenskim ženam širom Amerike in daljne domovine!

Glavna predsednica:

Kakor Vam je že gl. tajnica-urednica v svojem zadnjem poročilu povedala, želi izdati kar najbolj slavno opremljeno številko Zarje meseca decembra, povodom petletnice Zveze. Njenemu pozivu se pridružujem tudi jaz.

Kakor smo pokazale našo moč v kampanji, tako jo dajmo še za petletnico in sicer z oglasi. Če bi se vse podružnice odzvale, lahko izide decemberska številka v obliki male knjižice, kar bi bilo nad vse lepo, in tudi čisto na mestu. Slavnostna številka bo tako lepo opremljena kot še ni bila nobena dosedaj. Vsebovala bo veliko slik naših marljivih članic in podružnic, ter pregled zgodovine in napredka v petih letih obstanka. Poleg tega bo imela spise v slovenščini in angleščini, za katere so določene nagrade, v zne-

sku \$20.00. Vsak trgovec si bo štel v čast imeti oglas v tej številki, ki bo skrbno hranjena pri zavednih članicah. Ker pa želimo dati čast, kdor jo zasluži, bo slika tiste članice, ki bo največ oglasov nabrala za slavnostno številko, priobčena v Zarji, da se vidi kdo ima največ korajže, oglase nabirati. Na delo toraj, da vidimo kje so najbolj pridne članice! Nič ne odlašajte; s decembersko številko bo veliko dela in je treba imeti oglase in slike na roki dovolj zgodaj, da ne bo zamude.

Kakor ste razvidele iz poročila v zadnji številki Zarje, imamo zopet novo podružnico; Minnesota se je postavila. Ta država ima sedaj dvanajst podružnic ali ravno toliko kot Ohio. Kje neki bo prihodnja? Za novo podružnico sta se zavzeli Mrs. Terlep in Mrs.

Marold. Takoj so napravile veselico, da ne bo pajek predel v blagajni. To se pravi imeti korajžo! Saj res, kdo bi "cagal" nad prazno blagajno! Novi podružnici želim največjega uspeha in napredka.

Zadnja številka Zarje je bila jako zanimiva po svojih člankih in dopisih. Zame najbolj razveseljiva stran pa je 178, to je poročilo o novih članicah. Komaj je kampanja končana in bi človek pričakoval, da ste vse kote pomedle, pa se jih naznani kar kakih 50 novih za julij. Sem res vesela; vidim, da se držite svoje besede: Ne bomo počivale, ko bo kampanja končana. . . Le tako naprej, in vedno naprej!

Najlepše pozdrave!

Marie Prisland.

Gl. tajnica in urednica:

Hura! Dve novi podružnici, odkar je izšla zadnja številka Zarje, namreč št. 49 v Noble, O., in št. 50 na St. Clairju v Clevelandu. Podrobnosti med dopisi.

Hura! — Mrs. Margareta Poznich iz Clevelanda (št. 41) je v svoji okolici nabrala oglasov za slavnostno številko Zarje za 86 dolarjev. Pravi, da jih bo poskusila dobiti še več. To Vam je delavka! Kaj pa drugod?

Hura! — V septembru je zopet precej novih članic. Natančno poročilo izide seveda v prihodnji Zarji. Nova podružnica v Buhlu, Minn. se krepko razvija. Št. 12 v Milwaukee gre svojo pot naprej z železno odločnostjo. Tam bodo še enkrat imeli 500 članic ali pa še več. Tudi drugod so članice prav pridne.

Več podružnic je do sedaj že do kraja poravnalo letni prispevek za 1931. Prosim, naj še druge tako store. Članice, pridite na seje in pomagajte svojim tajnicam, kakor tudi svoji domači blagajni, kolikor najbolj morete.

Suspendiranje članic me zmeraj spravi v nevoljo. Za avgust bi bilo število članstva mnogo večje ko bi ne bilo nič suspendiranih. Da bi suspendirane članice kaznovali s tem, da jim ne bi pošiljali Zarje, je v sedanjih razmerah nezmislno, ker Zarja izide že za prihodnji mesec predno so na gl. uradu vsa poročila za sedanji mesec. Članica bi ravno takrat ne dobila lista, ko je že morda vse za nazaj in naprej poravnala in postala vse od kraje zopet navdušena za SŽZ. Pri teh naših

kvodrih bi sploh ne smelo biti take besede kakor "suspendiranje". Kaj drugega je pri organizacijah, kjer člani plačujejo po en do pet dolarjev na mesec. Prosim, sosestre, imejte same na skrbi svoje redne prispevke in ne pričakujte, kdaj Vas bo tajnica podrezala osebno ali pismo, da ste zaostale. To nam vsem vzame veliko časa, ki bi se dal veliko bolj koristno porabiti za kaj drugega. Imena suspendiranih članic bi lahko priobčili v Zarji vsak mesec, vendar za to idejo osebno nisem navdušena, ker bi nam kaj takega sigurno ne bi bilo v čast.

Do sedaj je bilo odposlanih podružnicam osem čarterjev. Priporočam tudi vsem drugim, da si jih takoj omislijo. Če bi se na pr. v prihodnji kampanji zgodilo,

da bi eni ali drugi podružnici gl. odbor prisodil, naj dobi čarter brezplačno kot eno zmed nagrad, ji bo tako denar povrjen, če je čarter že prej sama naročila in plačala.

Ne pozabite napisati svojih člankov za decembersko jubilejno številko. "Zakaj sem postala članica SZZ.?" ali "Zakaj sem ponosna, da sem članica SZZ.?" bi bila dva primerna naslova, v slučaju, da se same ne morete še kaj boljšega domisliti.

Vsem podružnicam sem poslala cene oglasov v Zarji. Pisma nisem priložila. Naj povsod določijo tiste, ki so najbolj pripravne in uspešne za nabiranje oglasov, lahko samo eno, lahko več, — in te naj rešijo čast podružnice kjer je količkaj prilike za nabiranje oglasov. Poglejte, kaj je že do sedaj v tem oziru storila samo ena članica, omenjena prej!

Kadar se preselimo imamo mnogo različnih stvari na skrbi in ni nič čudnega, če pozabimo svoji društveni tajnici sporočiti svoj novi naslov. Veliko oseb celo svojemu domačemu poštnemu uradu ne sporoči spremembe svojega naslova. Kako naj potem pričakujejo, da bodo prejemale svoje glasilo, ne vem. V mnogo slučajih nas poštni uradi sami opozorijo, da ne morejo dostavljati lista tej in tej osebi, ker se je preselila neznano kam. Pišemo tajnici. Tajnica morebiti sama ne ve novega naslova; predno

Glasovi od naših podružnic

Št. 1, Sheboygan, Wis. — Na zadnji seji mi je bilo naročeno, da naj opozorim vse članice, da se udeležite prihodnje seje, ker imamo zelo važne stvari za ukreniti; zato Vas prosim, da pridite vse.

Večkrat so se že izrazile naše članice na sejah, kako zelo so zadovoljne z našo gl. tajnico, ker je lep mir in točna pošiljatev naše ljubljene Zarje. Sprejmite našo čestitko k novodošli pomožni tajnici od podružnice št. 1.

Ko ta dopis pišem se naša gl. predsednica sprehaja po lepi ameriški Ljubljani. Sem ji iz srca nevoščljiva. Ponudila sem se ji, da bi ji nosila kovčeg, ker

ga dobi morda vzame par mesecev. Vse bi bilo dobro, ko bi ime-la upravnica Zarje tako dolg nos, da bi ga lahko po potrebi iz Chicago pomolila recimo v Kalifornijo ali pa v New York. Tak nos morda ne bi bil posebno pripraven, pač pa večkrat zelo potreben. Dokler ga nimamo, bo edina pot, da članice same sporoče svoj novi naslov kadar se preselijo. Od časa do časa bo odslej na platnicah Zarje objavljem kupon, ki ga naj članica, ki se preseli, izpolni in pošlje naravnost na gl. urad, ali ga pa izroči svoji tajnici, da ga ta odpošlje. Kadar druge članice vidite, da se je ena preselila, samo opozorite tajnico na to; ne bo škodilo.

Včasih članica ne dobi Zarje, ker imamo tukaj za njo le pomankljiv naslov. Prosim lokalne tajnice, da na sejah opozarjajo svoje članice, naj se takoj javijo, kadar ne prejema lista. Če niso izbrisane, bi ga morale vedno prejemati. Če ga ne, je kriv popolnoma napačen ali pa vsaj pomankljiv naslov.

Pri urejevanju imenika zavedamo na razne težave. Članice, ki ste se poročile potem ko ste že bile pri Zvezi in tako spremenile svoje prejšnje ime, izpolnite takoj danes za Vas prirejeni kupon na tretji strani platnic in mi ga pošljite. Članice, ki niste več pri tisti podružnici, h kateri ste prvotno pristopile, prosim, izpolnite za vas prirejeni kupon

vem, da je precej težak, pa me ni marala. Ali je bilo to lepo ali ne, sodite članice same! — Pozdrav vsem članicam S. Ž. Z. — C. Rupnik.

* * *

Vprašanje. — Članice naše podružnice bi rade vedele, kdo so bile tiste tri, ki so šle zadnji mesec v Milwaukee na obisk, in so potem vse tri spale v eni postelji, ki se je pod težo šest sto funtov podrla. — Radovednica.

Št. 7, Forest City, Pa. — Od vseh podružnic se pogosto oglašajo dopisovalke, le od naše se malokedaj sliši; ne vem, ali

na tretji strani platnic te številke in mi ga pošljite. Nadalje prosim vse tajnice, naj mi naznajo vsa imena članic, ki so umrle od začetka njihove podružnice pa do danes, brez ozira na to, ali so bile upravičene do kakšne posmrtnine ali ne. Pridenite tudi vsaj leto smrti, če že nimate vpisanega natančnega datuma. Tako bomo z družinami močmi izpopolnile vse podatke na gl. uradu, če bi bili kje pomankljivi.

Važno! — Kadar se članica poroči, preseli v drug kraj, ali v istem kraju prestopi k drugi podružnici, **ne potrebuje nove izkaznice**. Skrbi naj le, da bo glavni urad obveščen o spremembi.

V Clevelandu so obhajali sredi septembra nekak slavnosten teden SZZ., ki se je začel s tem, da je gl. predsednica Mrs. Priland poklonila podr. št. 47 zlato Spominsko knjigo. Gl. predsednica poroča na kartici, da so slovesnosti daleč presegale vse njeno pričakovanje. O vsem tem bomo gotovo več brale v prihodnji številki Zarje. — Do tedaj pa: "Da ste mi zdrave!" kakor ima navado reči naš duhovni nadzornik. (Upam, da ne bo hud, ker rabim njegov izraz.)

Josephine Račić.

P. S. — Ko sem že napisala te vrstice, je dospelo poročilo, da je bila te dni ustanovljena nadaljna nova podružnica, št. 51 v Kenmore, Ohio. — Hurrraaa! — Ta je že tretja nova v septembru.

smo tako boječce, ali se ena na drugo zanašamo.

Vabim naše članice, da pridete v obilnem številu na seje in pripeljete mnogo novih seboj. Poglejte, kakšne številke imajo drugod! ena podružnica že kar 500. Tistega kvoderčka ne bo nobeni manjkalo, četudi so slabi časi. To je le izgovor. Kolikokrat potrosimo več kakor kvoderček za čtivo, ki ni tako koristno in pošteno kakor Zarja.

Gotovo ste že brale, da je imel novomašnik Rev. Avguštin Svete pri nas prvo sv. mašo v Ameriki. Njegovi skrbni starši so umrli tukaj leta 1918 za flu, potem pa

je Rev. Drev dal mladeniča v šole. Veseli in ponosni smo bili na svojega rojaka, ko smo ga gledali pred oltarjem Gospodovim. Hvala gre tudi oo. franciskanom, ki so ga vzdrževali na svoje stroške za časa šolanja. Naša podružnica je darovala svotico 10 dolarjev. — Lepo pozdravljam vse sestre. — Članica podr. št. 7.

Št. 8, Steelton, Pa. — Cenjene sestre SZZ.: Do sedaj je bilo bolj vroče, in vem, da niste mogle v prav velikem številu prihajati na seje. Upam pa, da boste sedaj, ko bo bolj hladno, redno prišle na vsako sejo. Drage mi sestre, ali ni lepo, če se skupaj zberemo, med seboj spoznavamo, malo razgovorimo, malo razveselimo, in tako odženemo za nekaj časa naše težave? Le poskusite, in videte boste, da je to resnica. Seje niso vsak večer, temveč le enkrat na mesec; vsaka bi si morala vzeti časa eno uro na mesec. S tem bi pokazale, da ste ponosne članice SZZ.

Kampanja, ki se je dobro obnesla, je minila. Morebiti bo katera rekla: Zdaj pa dajmo malo počivat. Nič počitka! Ne odnehajmo prej, dokler ne bodo vse slovenske žene in dekleta v SZZ.!

Marsikatera mati se pritožuje, češ, moji otroci slabo govorijo moj jezik; rada bi, ko bi znali dobro slovensko govoriti, pa kaže, da bodo vse pozabili. Ali naj mati zameri svojim otrokom, če je celo sama pozabila, da je Slovenka, in ji ni niti toliko mar njen materinski jezik, da bi postala članica SZZ. Nekatera si misli: Saj sem že dolgo v Ameriki. Kaj bi se vedno držala domačih organizacij, kaj bi vedno nosila slovensko ime! Kakor čuti mati, tako bodo čutili tudi otroci. Če je mater sram biti Slovenka, se naj nikar ne čudi, da bo otroke še bolj sram, in naj ve, da je sama kriva, če se bo prej ali slej počutila kot tujka v svoji lastni družini.

Drage mi sestre naše podružnice. Prejela sem kartico od naše sestre Mary Tomec. V njej se nam lepo zahvaljuje za obilno udeležbo pri pogrebu njene hčere, kakor tudi za cvetlice. Sestro Mary Tomec je v dveh letih dvakrat obiskala velika nezgoda. Najprej je Bog poklical k sebi njenega soproga, sedaj pa še hčerko Mary. V imenu naših članic ji izrekam naše iskreno sožalje. S pozdravom! — Dorothea Dermeš, tajnica.

Št. 12, Milwaukee, Wis. — Kako marljive in napredne so naše Milwaučanke oziroma članice naše podružnice, je razvidno iz sledečih dejstev: Prvič, seje so vedno obiskane polnoštevilno. Drugič, agitacija za pridobivanje novih članic je tudi v polnem tiru, tako, da žene in dekleta, ki do sedaj še ne spadate k naši Zvezi, "better look out", kajti nekdo Vam je za petami, in sicer prav blizu. Potem pa še nekaj kar bo prav gotovo imelo veliko privlačnost, posebno za našo mlajšo generacijo, namreč gojenje dramatike in petja, in, kakor se čuje, naš nameravani Bowling Team. Torej poleg dobrot, ki jih je deležna vsaka posamezna članica, in to le za boren kvoder mesečnega prispevka, se nam nudi lepa prilika v pošte-ni ženski družbi imeti tudi svoje zabave

in mnogo duševnega razvedrila. In to tudi po vsej pravici, kajti SZZ. je, kakor gotovo vsem znano, od začetka na tej podlagi ustanovljena, namreč širiti in gojiti izobrazbo med slovenskim ženstvom v Ameriki. Zatorej:

Nič nam ne morejo, če smo vesele,
Pesnico krasno jim bomo zapele,
Da vsaj začasno odložimo skrbi,
To nam obrazek takoj razjasni,
To nam docela duha osveži.

Naša podružnica namerava prirediti svojo prvo veselico z igro, "Prisiljen stan je zaničevan", in sicer 4. oktobra v S. S. Turner dvorani. Navadni naš popoldanski program bo za enkrat spremenjen, ker bo sestavljen iz raznih pevskih točk, kakor samospjev, kuplet in kvartet, ter drugih raznih pesmi. Ob osmi uri pa se prične igra, ki je tudi polna humorja in resničnih življenskih primer, ki se dogajajo v vsakdanjem našem življenju. Vse naše igralke in pevke so tudi že dalj časa prav pridno na delu, zavedajoč se velike važnosti omenjene prireditve, katere namen je kar največ mogoče naše občinstvo zadovoljiti.

Tem potom najvljudneje vabimo v prvi vrsti vse naše sosednje podružnice št. 17, West Allis, Wisc. in št. 43, Milwaukee, (Bay View) Wis., dalje tudi vsa druga bratska in kulturna društva, kakor tudi posameznike in prijatelje naše dične Slov. Ženske Zveze, da nas kolikor mogoče v obilnem številu posetite na omenjeni večer; za kar vam gotovo ne bo žal. V enakih slučajih se vam tudi me rade volje odzovemo vsikdar.

Sesterski pozdrav in na svidenje vam klice — Louise Stariha.

Št. 13, San Francisco, Calif. — Mnogo pisem sem prejela, zakaj se toliko časa nisem oglasila v našem glasilu. Zadnjič je pisala naša Nežika v Zarji, da sem že prej toliko delala za SZZ., da bi sedaj že morala zaslužila penzijo. Nežiki se zahvaljujem za šaljiv in obenem blagohotne vrstice. Kmalu bi ji bila sama verjela. Nekaj časa sem res čakala, če bo od kod prišlo kaj penzija, ker pa le ni bilo nič, mi ne preostaja drugega, kakor da zopet primem za pero in nadaljujem prejšnje delo. Toliko v odgovor Nežiki. Drugim pismom članic naše Zveze pa odgovorjam: Preveč počitnic in dobrih časov po lepi Kaliforniji, in preveč izletov po deželi; to je bilo krivo, da so za nekaj časa izostali moji dopisi.

Članicam naše podružnice št. 13 pa povem tole: Vse skupaj Vas prosim, da bi se brez izjeme in brez izgovora udeležile seje dne 8. oktobra, ker bomo obhajale štiriletnico, odkar je bila naša podružnica ustanovljena. Zato Vam sama obljubljam, da bomo imele nekoliko razvedrila po seji. Kakor ste videli na zadnji seji, so nam priredile po seji lepo in nad vse okusno pojedino Mrs. Mary Slanc, Mrs. Theresa Šterbenk, Mrs. Katherine Firr in Mrs. Ella Russ. In ste videli, kako so bile vse zadovoljne in veselih obrazov? Za štiriletnico Vam pa jaz obljubljam raznih

okusnih prigrizkov — in še kaj drugega... Vesela bom, če bo katera sestra katero novo članico pripeljala na prihodnjo sejo. Prosim Vas, delujte za večjo podružnico.

Naj poročam tukaj tudi, da priredi naša podružnica 25. oktobra v Slovenskem Domu veselico v korist blagajne.

Predno skončam, opozarjam našo Nežiko na njeno obljubo v zadnjem dopisu, da bo nabirala članstvo za SZZ., magari če jih po nosu dobi. Glej, Nežika, da boš mož-beseda! — Najlepši pozdrav vsem članicam SZZ.! — B. Kramer, I. gl. podpredsednica.

Št. 17, West Allis, Wis. — Nič kaj posebnega nimam poročati. Tudi se ne morem pohvaliti, da pri naši podružnici napredujemo; je vse premalo zanimanja in preveč brezbriznosti; same vidite, da smo vedno na eni in isti stopnji. Res izjema tistim članicam, ki se nahajajo že več mesecev na bolniški postelji, te so: Mrs. Rose Može, Mrs. Frances Žagar, Mrs. Katherine Muren in Mrs. Louise Sebanc, ki jih priporočam, da jih članice po svoji moči obiskujete, njim samim pa želim skorajšnega zdravlja. Tudi naša predsednica Mrs. J. Schlosar se je morala podati v bolnišnico in se podvreči nevarni in težki operaciji, ki jo je pa srečno prestala; sedaj se zopet nahaja doma poleg svojega moža in hčerke.

Cenjene sestre prosim Vas, da se malo bolj udeležujete sej, posebno apeliram, da se udeležite polnoštevilno prihodnje redne mesečne seje 1. oktobra ob 7:30 zvečer v Cerkveni dvorani. Imamo več zelo važnih reči za urediti. Če nas je samo nekaj, ne moremo storiti mnogo. Kakor znano, smo nameravale prirediti plesno zabavo z dobiki dne 10. oktobra, ker so pa časi v resnici pri nas slabi, kakor povsod, so bile nekatere članice na zadnji seji mnenja, da bi zabave ne priredile. Kakšne misli ste kaj druge? Še je čas na prihodnji seji kaj več razmotrivati o tem. Žene in dekleta, s korajžo na delo, ki bo gotovo dober tek imelo. Ker so naslovi povsod spremenjeni, prosim vse članice, da mi sporočite natančne naslove kakor hitro mogoče, da boste redno dobivale list Zarja. Ako je katera ne bo dobila, bo morala krivdo sama sebi pripisati.

Nadalje prosim vse članstvo, da bi bolj agitiralo za novimi članicami. Vsaka naj svojo prijateljico pripelje na prihodnjo sejo in gotovo se bo naše število podvojilo. Toraj zanesljivo in brez izjeme pridite na sejo! — S soestrskim pozdravom, — Jennie Južina, tajnica.

Št. 20, Joliet, Ill. — Že dalj časa sem nameravala iti v Cleveland obiskat naše farane Šent-Vidske fare nad Ljubljano, kakor tudi druge prijatelje in znance. Končno sem se odločila. S svojo družino in v spremstvu staršev Mr. in Mrs. Simon Šetina, smo se dne 22. avgusta z avto odpeljali proti Clevelandu.

V teku našega poseta v Clevelandu smo obiskali sledeče Šent-Vidčane: družino sorodnice Mary Paushe, Cecilijo Pajlick, družino Johanno Vokač, njihovo

hčerko Julijo Vokach, poročeno Jurca, lastnico cvetličarne na St. Clair, ki nas je ravno isti teden presenetila s prvorojenko. Dalje družino Anton Cergol, družino Antonije Hostnik, družino Škander, družino Habe, družino Štrifof, družino Kremžar, Mrs. Frances Babnik in hčerke, Mr. Arhar in hčerke, Mr. Jack Pozun in družino, družino Novak (Na Ollivet) družino Jager, družino Žirovnik, družino Bonča, družino Bizjak na Garfield Heights, družino Joe Babnik in družino Mike Zavašnik.

Dalje smo obiskali prijatelje in znance, in sicer, družino Anton Primčič, družino August Primčič, katerega soproga je Jolietčanka roj. Piškur; dalje Mrs. Kožuh, Mr. in Mrs. Geo Malovrh, družino Mary Rojc, družino Dorthy Bukovnik, Anna Znidaršič, Clara Wiesensel in družino, Gertrude Cornelius, Johanna Doesberg, Martin Rakar, obe družini Rotar v Nottinghamu, ki sta znana kot lastnika lepih vrtov in sadnih drevesov in izgleda pri njih kot v paradizu. Mr. Žulich nam je izkazal svojo lepo moderno in novo hišo. Obiskali smo tudi Marjanco Kuhar in njeno družino, ki je daleč na okrog znana zaradi svoje postrežljivosti in prijaznosti.

Obiskala sem tudi med časom vse gl. uradnice Slovenske Ženske Zveze v Clevelandu in okolici, in sicer Mrs. Albino Novak, Mrs. Ponikvar, Mrs. Darovec, Mrs. Kočevar. Ker sem želela osebno poznati našo vrlo in uneto ustanoviteljico podružnice, katero je zadelo čast, da prva dobi zlato knjigo kot nagrado podružnici, ki je pridobila največ članic med našo zadnjo kampanjo, smo se nato podali na Garfield Heights, ter obiskali Mrs. Helen Tomažič. Imela sem namreč obiskati tudi Mrs. Dolinar katere pa, žal, ni bilo doma.

Obiskala sem tudi Mrs. Poznič, ki je daleč na okrog znana kot dobra organizatorica in navdušena delavka za našo Zvezo. Nadalje Mrs. Milavec, tajnico podr. št. 10 v Collinwoodu, kakor tudi Mrs. Glavan.

Obiskali smo tudi uredništvo Glasila KSKJ, ter Ameriško Domovino.

Opazila sem, da je mnogo lepih in mogočnih stavb bilo zgrajenih v Clevelandu odkar sem se tam nazadnje mudila. Slovenci se postavijo z krasno in veličastno novo cerkvijo Sv. Vida, ki bo kmalu gotova ter bo za jolietško cerkvijo najlepša. Slovenski Narodni Dom ima prostorne dvorane za igre in druge veselice. Dalje smo šli pogledat novo železniško postajo, ki je v resnici kras mesta. Novi Terminal; tam sem hotela iz višočine ogledati vse mesto, zatorej smo se peljali 42 nadstropij z vzpenjačo; nudil se nam je krasen razgled po vsem Clevelandu in okolici. Ogljedali smo si tudi muzej in mnogo drugih lepih stvari in stavb. Obiskali smo še obe slovenski cerkvi v Collinwoodu in Newburgu ter še več drugih krasnih cerkva med njimi škofijsko cerkev.

Zadnji dan, v petek, smo se peljali na pokopališče v Newburg, kamor pokopa-

vajo Slovence iz Clevelanda in okolice.

Tam smo obiskali gomile naših znancev, prijateljev in sorodnikov ki so se ločili iz tega sveta odkar smo se videli, ter postali pri njih grobeh, da zmolimo kratko molitev za njih duše.

Od tam smo šli še na slovito božjo pot Lurške Marije v Providence Heights. Čudila sem se tej krasoti božje poti ter v duhu želela, da bi vsak, kdor gre na obisk v Cleveland, ne zamudil te božje poti ter obiskal Marijo v kapelici.

Pozno je že bilo ko smo šli še na Euclid Beach Park, kjer je mnogo vsakovrstnih zabav za stare in mlade.

Le prehitro nam je čas potekel, in morali smo se pripraviti proti domu, po entedenskem obisku. Odnese mi najlepše spomine na prijazne Clevelandčane.

Predno končam si štejem v dolžnost, da se v imenu svoje družine in staršev zahvalim vsem Šent-Vidčanom in prijateljem za njih prijazen sprejem in gostoljubnost, obenem pa pričakujem, da nas tudi Vi vsi kmalu obiščete v Jolietu ter Vam vsem že danes kličem: Na veselo svidenje! — Josephine Erjavce.

Št. 23, Ely, Minn. — Zopet je posegel Gospodar življenja in smrti s svojo mogočno roko v našo sredo. Zopet je mati zemlja odprla svoje osrčje, da sprejme vase kar je njenega. Otožno so peli zvonovi farne cerkve in oznanjali slovenski naselbini, da se je poslovila od nas draga sosestra Anna Skubec. Pokopana je bila 31. avgusta. Članice smo se vdeležile pogreba in naročile 10 sv. maš za pokojno. Priporočamo jo vsem v molitev.

Na zadnji seji smo sklenile, da bomo za naprej kadar nam bo umrla katera sosestra šle skupno molit zadnji večer pred pokopom. V takih slučajih se bomo zbrale na domu umrle članice ob deveti uri zvečer. — Mary Štukek, tajnica.

Št. 26, Pittsburgh, Pa. — Nekatero tovarne v našem mestu so odprte le po par dni v tednu in na splošno je mnogo ljudi brez dela. Naši možje delajo le bolj po malem. Kako bomo po družinah prestale sedanjo krizo, ne vemo. Pri podružnici se ne pozna posebno, ker še vedno napredujemo, članice kažejo precejšno aktivnost, hodijo na seje, tam pa imamo vedno kaj posebnega na programu.

Pri zadnjih dveh sejah smo vpeljale takozvani door-prize, ki ga damo članici, katera dobi srečno številko pri vratih. To darilo ne gre iz blagajne, temveč ga prinesejo članice same. Prvi door-prize je darovala naša nadzornica Mrs. Katherine Rogina: dve turški brisači. Dobila jih je Mrs. Starešinič. Drugi dobitek pa je dala naša sosestra Elisabeth Zinsser, floristka: krasno sobno rastlino "fern". Dobila jo je Mrs. Theresa Sikovšek.

Članice, če ste se do zdaj pridno udeleževale sej, udeležujte se jih še bolj pridno za naprej. Po vsaki seji se prav lepo zabavamo. Najprej srečkamo za mal dobitke, potem pa pride na vrsto okusen prigrizek, ki zanj poskrbijo izbrane članice.

Na zadnji seji smo izbrale igro ki se bo igrala na Zahvalni dan. Zove se "Jeza nad petelinom in kes". Bo zelo pripravna za tisti dan. Naša sosestra Mrs. M. Koghe bo imela živega petelina na odru.

Pred kratkem sem imela čast pozdraviti Mrs. Dorotejo Dermeš, tajnico št. 8 in gl. svetovalko SZZ., iz Steeltona, Pa., kakor tudi njeno teto Mrs. Barbaro Kochevar. Prišla je skozi Pittsburgh z avtomobilom in družbi soproga Mrs. Dermeš in njenega sina. Družba Steeltončanov se je mudila pri naši sosestri gl. svetovalki Mrs. Magdalen Widina, potem pa so se podali nazaj proti domu.

Končno vabim naše žene in dekleta, ki še niso članice, naj pristopijo. Ne bo jim žal. — Pozdrav vsem članicam! — Mary Bešal, tajnica.

Št. 28, Calumet, Mich. — Naša podružnica je zgubila zadnji mesec eno izmed vstanovnic in prvo tajnico, Mrs. Mary Gazvoda. Njena smrt je prišla tako nepričakovano, da je globoko presenetila vse članice katere nikakor niso bile pripravljene za tak udarec.

Pokojna sosestra je bila zelo delavna pri naši podružnici. Njej in sedanji predsednici Mrs. Kocjan gre kredit za ustanovitev calumetske podružnice. Storila je mnogo korakov pridobivajoč nove članice in se je vedno zelo zanimala za SZZ. Kot tajnica je opravljala svoj posol od ustanovitve podružnice do začetka tega leta. Kadar se je šlo za pomoč tu ali tam, je bila vedno na mestu, pripravljena sočeloovati.

Umrla je v ponedeljek zjutraj, 17. avg. na porodu. Tisto nedeljo je še obiskala grob njenega pokojnega prvega moža. Kot da je slutila, da ne bo dolgo, je zaprosila svojega soproga, ki je bil z njo, da naj jo pokoplje tam, če jo v kratkem zaloti smrt. Kdo bi si mislil, da bo njena želja že drugi dan uslišana? Vse nas je globoko potrla drugi dan vest, da je po zelo mučnem porodu umrla zgodaj zjutraj v bolnišnici. Tudi dete, hčerkica, je umrlo.

Pogreb se je vršil v četrtek zjutraj 20 avg. in je bil veličasten. Članice naše podružnice so se skoraj vse do ene udeležile pogreba in so s članicami Srca Marijenega naredile dolg špalir pri in v cerkvi, skozi katerega so pogrebci nesli rakev. Žalostno je bilo videti zapuščene otroke in soproga, s katerim je živela komaj 17 mesecev. Pokojnica zapušča potrtega soproga, tri otroke iz prvega zakonca ter več bratov in sester.

Ž njo je naša podružnica izgubila svojo prvo članico. Upamo, da bo neizprosna smrt prizanesla prihodnji še mnogo let, toda kadar pride klic, se moramo odzvati: smrt ne izbira med mladimi ali stariimi. Zatorej bodimo pripravljeni vsak čas.

Naša podružnica se dobro drži in naše seje so vedno zanimive in kratkočasne. Če smo bile v poletnem času malo bolj mirne, bomo pa sedaj, ko se bliža jesen in zima bolj aktivne. Prihodnjo nedeljo,

13. sept. imamo piknik na farmi gosp. John Spreitzerja. Dasi danes, ko to pišem, 11. sept., vlada neznosna vročina vendar je lahko do nedelje čisto drugače. Vendar upamo, da bomo imele lep dan, ako bo pa dež, se bomo zabavale pa v prostorni hiši. Ta piknik bi se imel vršiti že zadnji mesec, pa smo ga radi smrti naše sosestre, preložile. — Mary Chesarek.

Št. 32, Euclid, Ohio. — Meseca avgusta je bilo dve leti odkar smo ustanovile našo podružnico. Zato smo 30. avgusta napravile banket, o katerem se moramo povoljno izraziti. V prvi vrsti se moramo zahvaliti nekaterim našim dobrim članicam, ki so v resnici hvalevredne, ker so toliko žrtvovali da so nam pripomogle do večje blagajne. Darovale so v denarju in blagu, tako da je bila prireditev v resnici prav izvrstna. Hvala! Zahvaljujem se vsem. Le tako naprej! Pojdimo po začrtani poti in se ne ozirajmo ne na levo ne na desno. Uspeh nam bo zagotovljen.

Opozarjam vse tiste članice, ki še niste plačale 25c letnega prispevka ali doklade, da kmalu poravnate; iz blagajne ne moremo zakladati. Na zadnji seji je bilo tudi določeno, da tistim, ki se ne ozirajo in ne pomagajo naši podružnični blagajni, v slučaju smrti odrečemo pogrebni venec. Ne bodite toraj otročje, drage sosestre, in se zavedajte, da gre 25c za vsako na mesec na glavni urad, odkoder pošiljajo list in plačajo posmrtnino v slučaju smrti, razen tega pa ima podružnica svoje zahteve in nudi svoje ugodnosti, in tudi potrebuje nekaj denarja. Vedno smo kam vabljeni, to pa stane denarja, kakor same veste. Res so slabe razmere, vendar vsaka dobra članica že zna najti pot, da s svojim delom pomaga Zvezi kot taki, pa tudi svoji lastni podružnici. Vsaka ima svoje prijateljice. Pojdimo iskati novih članic in pripeljimo na prihodnjo sejo vsaka eno novo. Delujmo vse za eno, ena za vse. — Pozdrav vsem članicam! — Jennie Grdina, tajnica.

Št. 36, McKinley, Minn. — Roka se mi še vedno precej trese, vendar bi rada napisala par vrstic za našo Zarjo.

Naše članice zmerom delajo na levo in desno, zdaj za cerkev, zdaj za izredne prilike, kakor če se kdo ženi ali obhaja 25letnico poroke, če nas obišče neljuba bolezen ali pride med nas neizprosna smrt — povsod so zraven. Tudi mene so se že drugič to leto spomnile. Prav iz srca se jim zahvaljujem za dar, ki so mi ga na dom prinesle, zahvaljujem se tudi vsem tistim, ki ste me obiskale v bolnišnici ali pa doma, posebno Mrs. Strahan iz Eveletha in moji snahi, ki bi bili vedno pri meni, ko bi se ne bali sitne strežnice. Bog Vam plačaj vsem skupaj! Želim, da bi Vam mogla vsem skupaj kdaj povrniti Vašo dobrotljivost in prijaznost. — Pošiljam srčen pozdrav vsemu članstvu SZZ., posebno pa št. 36. — Amalija Tahija.

Št. 37, Greaney, Minn. — Zadnji mesec smo videle pri nas krasno igro “Tri sestre”, ki jo je iz prijaznosti prišel k nam predstavljat Dramatični klub iz McKinley. Se jim prav lepo zahvaljujemo. Obisk je bil kljub slabemu vremenu precej povoljen. — Sestrski pozdrav. — Mary Starich, predsednica.

Št. 38, Chisholm, Minn. — Prosim malo prostora v našem listu “Zarja”, da malo popišem, kako še na Chisholmu obstojimo. Najprva na dnevnem redu je delavska kriza. Par majn še obratuje na štiri šilte, druge majne pa vse počivajo. Koliko naših članic in njih družin je prizadetih, ko možje ne delajo. Se zna, da si je treba beliti glavo, kako bomo skozi to krizo prišli. Seveda, kateri delajo, ne občutijo slabih časov. Tukaj v našera mestu je vse veselje prenehalo, seveda za nekatere. Finančna kriza vsepovsod. Ako katero društvo kaj napravi ni vdeležbe, ni denarja. Naša podružnica je priredila igro “Junaške Blejke” na 16. avgusta, oziroma prišle so jo igrati iz Gilberta. Igrana je bila jako dobro; posebno se je odlikovala “Maruša”, ali kaj, ko ni bilo občinstva? Ker sem že pri tem, se v imenu cele podružnice zahvalim gilbertskim ženam in dekletom, ki so nam šle na roko. Ravno tako se zahvalim članicam novo ustanovljene podružnice na Buhlu, ki so se udeležile igre in nam ustregle, ko so prišle na omenjeni večer. Da smo bile jako zadovoljne kaže to, da smo se tudi od naše podružnice udeležile njihove zabave. Slovenske žene in dekleta na Buhlu, pristopajte h vaši podružnici. Vodijo jo jako zmogljive žene. Pojdite jim na roke in se vpišite v SZZ.! — Pozdrav vsem članicam SZZ. — A. Trdan, tajnica.

Št. 47, Garfield Heights, Ohio. — Podružnica št. 47 SZZ. izraža najprisrčnejše čestitke naši gl. tajnici Mrs. J. Račić, k pridobitvi nove članice niene družine. Želimo, da bi bile obe, mati in hčerkica, zdravi, da bi mala hitro rastle ter bila vsem v največje veselje.

Od naše podružnice se je morala prav hitro podati na operacijo Mrs. Požar. Vrnila se je že iz bolnišnice, ter se že prav dobro počuti; z vsakim dnevom je boljša, in tako upam, predno bo ta dopis izšel, se bo tudi ona že nahajala v svojem cvetočem vrtu in gledala katera astra lepše cvete.

Drugače pa zaenkrat pri naši podružnici ni nič posebnega. Kako se nam ho obnesla slavnost 13. sept. bomo pa že sporočale za mesec november, ker za oktober bo že prepozno.

Pač pa apeliram na naše članice, da se tudi katera druga kdaj oglašajo z kakim dopisom v mesečniku Zaria. Ni vranč, da bi izmed toliko članic ne bilo vsaj ena četrtina zmogljiva pisati dopise. Posebno mlade kaj pišite: če ne morete v slovenskem, napišite v angleškem jeziku, da bodo vsaj drugi vedeli, da je pri naši podružnici precej mladih deklet.

Na 26. avgusta sem obiskala Mrs. Požar. Komaj se vsedem, že pride nečakinja: Teta, hitro domov, dobila si obisk iz Jolietta. Kdo naj bi me vendar od tam obiskal? Veste kdo? Bila je Mrs. Erjavec, glavna nadzornica SZZ. Prav vesela sem bila njenega obiska. To sva se imeli za pomeniti — če se prav do sedaj nisva poznali — da nama ni nobeden mogel priti v “štih”.

Največje začudenje pa je bilo, ko sva še dognali, da sva se obedve rodili v skoro enem in istem kraju, obe Gorenjki, dobre pol ure narazen. Večkrat sem se nahajala v njeni rojstni hiši. Ž njo so bili pa tudi njena mati, oče, soprog in dve lepi hčerki.

Toraj, Mrs. Erjavec, prav lepa hvala za vaš obisk. Kadar Vam prilika nanese, se pa zopet oglasite, toda ne tako iznenadoma. — Pozdrav vsem članicam SZZ. — Helen Tomažič, tajnica št. 47.

Št. 49, Noble, Ohio. — Na prošnjo nekaterih rojakinj, da bi se tudi v Noble, O., ustanovila nova podružnica, smo šle na delo. Dobile smo dovoljenje iz gl. urada; tudi Mrs. Darovec nam je šla na roke; bila je navzoča naši seji — ustanovni seji dne 11. septembra. Prav lepa hvala za vse njene krasne besede in njeno naklonjenost. Bilo je enajst novih sprejetih. Imele smo tudi med seboj hčerko Mrs. Stušek, naše neutrudljive delavke na narodnem polju; kakor ona, tako je tudi njena hčerka polna naudušenja za SZZ. Članice so to marljivo dekle enoglasno zvolile za tajnico. Za predsednico pa je zvoljena dobro poznana Antonija Gnidovec; pod njenim vodstvom, upamo, bo naša podružnica lepo napredovala. Za blagajničarko je Mrs. Kosten; če bo blagajno imela tako močno kot je njena veljava, bo dobro. Odbor imamo v resnici izvrsten, in upamo na najboljši uspeh, ki je v teh slabih časih mogoč. Zasluga gre tudi Mrs. Ceciliji Bradač, podpredsednici, da se je ustanovila podružnica št. 49. Ona je šla za novimi članicami. Nabiranje članic za SZZ. je bilo prav lahko, in pričakovale smo nekoliko večje udeležbe; od nekod je moralo priti malo razdiranja, pa to nas nič ne briga. Podružnico imamo, veselo smo je, za naprej bomo pa že gledale, da bo naša podružnica v ponos naši fari, kakor tudi celi SZZ. Sestrski pozdrav vsem članicam SZZ. — Jennie Intihar.

Št. 50, Cleveland, Ohio. — Cenjena gl. tajnica: Naznanjam Vam, da se je sinoči, 15. t. m. ustanovila nova podružnica na St. Clairju; nosila bo št. 50, kakor me je obvestila Mrs. Prislant tukaj. Ustanovila se je z dvanajstimi članicami. Pošiljam Vam pristojnino, asesment in prošnje pa bodo v kratkem sledile.

Sem skoraj sigurna, da bo nova podružnica vsvetela v veliko in močno društvo. Poslovala bo v angleščini, ker je namenjena le za mlade žene in dekleta. — Albina Novak.

FINANČNO POROČILO S. Ž. Z. ZA MESEC AVGUST 1931.

Št.	Podružnica	Mesečnina	Pristopnina	Doklada	Razno	Zarja	Skupaj	Št. članic
1.	Sheboygan, Wis.	\$ 18.30	\$—	\$—	\$—	\$12.20	\$30.50	122
2.	Chicago, Ill.	8.85	—	1.50	—	5.90	16.25	57
3.	Pueblo, Colo.	19.35	.75	10.75	—	12.90	43.75	129
4.	Oregon City, Ore.	4.50	—	.50	—	3.00	8.00	30
5.	Indianapolis, Ind.	6.15	—	—	—	4.10	10.25	41
6.	Barberton, Ohio	11.25	1.50	17.50	.75	7.50	38.50	75
7.	Forest City, Pa.	8.55	—	14.25	—	5.70	28.50	57
8.	Steelton, Pa.	7.50	—	—	—	5.00	12.50	50
9.	Detroit, Mich.	8.25	—	—	—	5.50	13.75	55
10.	Cleveland, Ohio	65.25	—	30.75	—	43.50	139.50	427
11.	Eveleth, Minn.	9.00	—	—	—	6.00	15.00	71
12.	Milwaukee, Wis.	19.35	2.25	—	—	12.90	34.50	126
13.	San Francisco, Cal.	10.80	—	—	—	7.20	18.00	72
14.	Nottingham, Ohio	35.40	—	6.50	—	23.60	65.50	236
15.	Newburg, Ohio	16.05	.75	—	—	10.70	27.50	106
16.	So. Chicago, Ill.	7.80	—	—	—	5.20	13.00	52
17.	West Allis, Wis.	5.70	.75	—	—	3.80	10.25	38
18.	Cleveland, Ohio	6.90	1.50	2.25	—	4.60	15.25	46
19.	Eveleth, Minn.	39.45	—	—	—	26.30	65.75	263
20.	Joliet, Ill.	34.20	1.50	10.50	—	22.80	69.00	228
21.	Cleveland, Ohio	8.25	—	—	—	5.50	13.75	55
22.	Bradley, Ill.	3.15	—	—	—	2.10	5.25	21
23.	Ely, Minn.	13.50	—	—	—	9.00	22.50	90
24.	La Salle, Ill.	6.45	.75	2.50	.15	4.30	14.15	42
25.	Cleveland, Ohio	75.00	5.25	16.75	.50	50.00	147.50	500
26.	Pittsburgh, Pa.	17.40	—	3.00	—	11.60	32.00	115
27.	North Braddock, Pa.	7.35	—	—	.25	4.90	12.50	49
28.	Calumet, Mich.	11.25	—	18.25	—	7.50	37.00	73
29.	Broundale, Pa.	3.00	—	1.00	—	2.00	6.00	20
30.	Aurora, Ill.	2.70	—	.25	—	1.80	4.75	17
31.	Gilbert, Minn.	11.10	—	—	—	7.40	18.50	73
32.	Euclid, Ohio	12.45	—	2.00	2.50	8.30	25.25	83
33.	New Duluth, Minn.	3.45	—	—	—	2.30	5.75	23
34.	Soudan, Minn.	3.60	—	4.00	—	2.40	10.00	23
35.	Aurora, Minn.	1.65	—	—	—	1.10	2.75	11
36.	McKinley, Minn.	6.60	—	—	—	4.40	11.00	44
37.	Greaney, Minn.	3.00	.75	—	—	2.00	5.75	20
38.	Chisholm, Minn.	16.50	.75	11.75	—	11.00	40.00	109
39.	Biwabik, Minn.	3.30	1.50	—	—	2.20	7.00	22
40.	Lorain, Ohio	3.15	.75	—	—	2.10	6.00	21
41.	Cleveland, Ohio	22.95	1.50	8.00	.50	15.30	48.25	153
42.	Maple Heights, Ohio	3.00	—	25.	—	2.00	5.25	19
43.	Milwaukee, Wis.	8.70	—	—	—	5.80	14.50	58
44.	Valley, Wash.	1.05	—	—	—	.70	1.75	7
45.	Portland, Ore.	2.85	—	—	—	1.90	4.75	19
46.	St. Louis, Mo.	3.90	—	—	—	2.60	6.50	26
47.	Garfield Heights, O.	15.75	.75	—	.25	10.50	27.25	105
48.	Buhl, Minn.	1.20	6.00	—	—	.80	8.00	8
Skupaj		\$614.85	\$27.00	\$162.25	\$4.90	\$409.90	\$1218.90	4087

Stroški:

Podr. št. 12, za umrlo družabno članico Fanny Volovšek	\$ 10.00
Podr. št. 24, za umrlo družabno članico Agnes Sebat	10.00
Edinost Publishing Co., avgustova Zarja	232.05
Edinost Publishing Co., adresar s popravo za avgust	20.47
Amerikanski Slovenec, društveni oglas za polovico leta od jan. 1931 do junija 1931	30.00
Edinost Publishing Co., 1000 kuvert z 2c znamkami za gl. tajnico	26.63
Uradna soba, za avgust	10.00
Mrs. Julia Gottlieb, dodatno odobreni računi	30.40
Rev. Albin Gnidovec, nagrada za članke v Zarji	10.00
Baragova Zveza, pristopnina	10.00
Dva cekina za nagrade v kampanji: \$5.00 & \$2.50. (Cekin za \$10.00 je darovala Mrs. Prislant)	7.50
American Bonding Co., varščina za Mrs. Anno Motz	7.50
Deposit za poštino Zarje na P. O.	10.00
Pošiljanje avgustove Zarje	17.00
Znamke (\$3.00), pisarniške potrebščine (0.20) za gl. urad	3.20
Knjige	8.00
Plače za avgust: Duh. nadz. \$10.00, gl. preds. \$25, gl. tajnica-uredn. \$100	135.00

Skupaj \$577.75

Balanca 31. julija 1931 .....\$20,528.68
Dohodki v avgustu .....1,218.90Skupni dohodki 31. avgusta 1931 .....\$21,747.58
Skupni stroški 31. avgusta 1931 .....577.75

Preostanek v blagajni 31. avgusta 1931 .....\$21,169.83

Josephine Račić, gl. tajnica.

"Punca":

HOW THINGS ARE OVER THERE

Recently I returned from a trip in Slovenia. I do not intend to describe the beautiful scenery of the country which is still lingering in my memory; the following lines will be nothing but little flashes of every day life of our people in Slovenia and their customs as far as they differ from American life and American customs.

One of my greatest pleasures used to be sitting on the big porcelain stove beside an old man who will be ninety his next birthday. He used to tell me many things which happened in his youth; they were indeed very different from what we would expect to hear from our old folks here in America. Their methods of courtship are entirely different than ours (then and now). This is one of the little stories he told me:

"You know, punca, I could of married very well "na grunt" but the cattle did not appeal to me — the pigs (swine) were nice and fat but the cows, well, — they just weren't the kind I want."

I wonder what the attitude of an American girl would be if she thought her fiancé was more interested in what she had than what she really is.

Now, of course, a man marries a girl too not for her personal merit but for what dot she might inherit. It really is quite funny to hear the young village lassies talk, or, for that matter, the old maids which are so numerous in a village. "Se je dekle fajn, pa kej bo, ke dote nič nima?" Well, it is just the opposite in the United States, it is the man they depend upon to furnish everything, whereas in Europe it is the duty of the girl to furnish everything and to have a little money on hand before the wedding takes place.

A quite noticeable thing in Europe (Jugoslavia) is the lack of Democracy. I noticed that the students in high school and in college find it beneath their dignity to associate with the noneducated class. The so called culture class are very snobbish; this does not exist in the U. S. There is no class division, men are considered on an equal basis. It is quite strange to see what a different attitude the people assume towards an American if he comes back in better circumstances than when he left. The so called better class say "Klanjam se" and "gospodična" and "gospa" whereas it might be just a plain "dober dan".

Kissing the hand is quite an idea in Europe. Well, to tell you the truth, I prefer the American system. I think that the idea is very absurd; it reminds one of the olden times when a queen ex-

pected her subject to bow before her and plant a kiss upon her hand.

I also noticed that the people always assume an entirely different personality when a rich person comes around. Every one is so much more congenial and more friendly. They are afraid of any social errors, those of which are acquainted with any social etiquette. You know, this whole idea is nothing but being a slave, and how can a country expect to advance when the people (the lower class who really constitute the population) are afraid to give voice to the government. They consider themselves inferior not because of intelligence but because they are poor. What chance does a poor man have to prove himself?

The Europeans have a very funny imagination; they think that America is a land of milk and honey; they do not think that a person has to work hard to earn what he has. Well, I was quite surprised to see how very little work the people do there. And most of it is done by the women. As for the government employees, they receive a pension — they do not have to worry for the future. How many people do not worry about the future and save for a rainy day in America? In Europe the people have much more out of life than we do. In the evenings they spend their time in the "gostilna" — they have a carefree attitude; often at night I used to hear the fellows singing on their way home. Every one is much more happier, both in their work and during their recreation periods. Here in the United States there is the infernal worry of money. Then the Europeans think we have it a snap and think of us as the "gold dripping Americans." I was very much surprised how many relatives my mother and father had, many of which they never knew existed. Of course, that meant a couple of dollars. I remember one person to whom my mother had given quite a bit and the gratitude received was "It is all right." As much as to say: You could give more.

One of the most asked questions used to be: Do you know so and so? Does he have money? — They have a very poor conception of the size and the population of the States.

I was quite embarrassed at times especially when people started to rave about my complexion. I used to wish I were some place else. You see, good complexions were rare.

I was cognizant of the fact that there is a much more romantic atmosphere there than is here. It used to delight me, when one of the village Romeos would serenade me under my window at night. Then in the morning to hear my aunt perfectly disgusted over the fact that the flowers had been all trampled over. Of

course, she was suspicious.

I used to enjoy the village dances very much because there was not as much formality as one is accustomed to here in the U. S. Everyone is happy and seems to have a good time; the orchestra is composed of the accordion, a fiddle, and a trombone. Usually after the dance a fight ensues. It seems that every little drink helps to increase the fighting spirit. The head man usually drags out the offender or somebody takes him home. Sausage and sauer kraut is the popular dish at a dance. Then one time I remember, there was some local talent displayed — A crippled man had a young boy imitating the Capuchins and the shoemakers. They seemed very silly to me, I'm certain that the average American wouldn't have the nerve to act so foolishly — Yet I was surprised how much fun they really got out of this.

Though the people are poor, they do extend much hospitality. When a person comes to visit, they always run to get the bread, which is almost unleavened in my estimation, and the whiskey. They were usually insulted if a person refused to eat. I'll admit that after having my stomach treated so delicately in the U. S. it was little hard for me to get accustomed to the hard bread.

The churches are not heated and very damp; it makes a person very uncomfortable if he isn't used to such conditions. I do not think that the people are not as religious as they are here, still it seemed to me that the attendance was very small for the size of the village. The women church more than did the men. One of the most beautiful memories I have of Europe (Jugoslavia) are ringing of the bells at the Angelus, and beautiful little churches on the mountain tops. To me Jugoslavia is the most beautiful country I have visited and its memories shall always remain in my thoughts, the most beautiful of all.

SLOVENE STUDENTS OF SHEBOYGAN

Sheboygan, Ws. — Vacation time is over. Our students are returning to their schools. Miss Anna Delibos, a member of our Branch, departed for Springfield, Ill., to become a nurse. Miss Augenia Falle enlisted in the same school. Miss Mathilde Droll will be a student of the Normal College in Milwaukee. Mr. Anton Suscha will go to St. Joseph's College, Winona, Minn. Mr. Joseph Kovacic is a sophomore of the Marquette University in Milwaukee. Our member, Miss Hermina Priland, is training at St. Mary's Nursing School in Milwaukee; this is her second year.

Three Slovene Sheboygan girls entered the convent this season.

To all these promising mouths we wish
all the good luck and success. — A re-
porter.

Josephine C. Pluth:

A FOSTER-CHILD

I

A shy Slovene maid packed her bag;
On her head she put a shawl,
While 'round the house her feet would lag
As she bid goodbye to all.
Across the stormy sea she went
To a wondrous land, but strange,
And in her heart her fears she pent
At the new and sudden change.

II

Like one transplanted flow'r she grew,
And she soon became a bride.
Whenever had passed a year or two,
A son was brought to her side.

III

Her boy had grown and yet she longed
For her own Slovenian land,
And by that very son was wronged,
For he could not understand.

He could not see why she still held
To her language; customs yet.
Though for her new land love had swelled
The old one's hard to forget.

IV

Ah, strong are the ties of one's first
home,
Even the most poor abode!
So you born here 'neath freedom's dome
Should ease a newcomer's load.

BEG YOUR PARDON

In the last issue of Zarja we printed
a rather hasty statement that the name
"Maiden's Realm" had been copied from
another publication. Today we know that
it was not copied from anywhere, but
originated by a friend of SLU. for Zarja,
and by mere coincidence it appeared also
in another publication.

The Editor.

* * *

December issue will be a jubilee-issue.
Send your articles and other material as
soon as you can. Get the prizes. Prove
that SLU. has a large number of inter-
ested young members.

The first English speaking lodge of S
L. U. was organized September 15, in
Cleveland, Ohio, in the famous St. Clair
district, with twelve charter members.
Mrs. Albina Novak, who sent this report
in, predicts a bright future for this new
Branch (No. 50). Go to it girls!

SMILES

Pleasure Is Mutual

A woman in the suburbs was chatting
over the back fence with her next-door
neighbor: "We're going to live in a bet-
ter neighborhood soon," she said.

"So we are," volunteered Mrs. Next-
door, confidently.

"What? Are you moving, too?"

"No, we are staying here."

* * *

Those Luscious Accents

Wife—"John, is it true that money
talks?"

Husband—"That's what they say, my
dear."

"Well, I wish you'd leave a little here
to talk to me during the day. I get so
lonely."

NOVO ČLANSTVO V MESECU AVGUSTU

Podr.:	Ime nove članice:	Ime agitatorice:
3	Ivana Fatur	Margareta Mehle
6	Mary Jevc Jennie Šteblaj	Frances Osaben " "
12	Mary Mesarich Julia Troger Mary Zagožen	Theresa Mohorko Josie Pung Mary Gross
17	Jennie Florjan	Mary Sorčič
18	Rose Glavich	Mary Cevka
20	Anna Jeleneck Mary Ščinkovec	Frances Babich " "
24	Mary Kožel	Louise Kerne
25	Amalija Golob Mary J. Golob Mary Germšek Sr. Mary Germšek Jr. Mary Globokar Anna Macerol Annie Vidmar	Frances Baraga " " " " " " Julia Bokar " " Rose Vidmar
37	Mary Babich	Katherine Kochevar
38	Dorothy Zamernik	Annie Trdan
39	Katherine Milkovitch Mary Strukel, Miss	Anna Milkovitch Mary Strukel, Mrs.
40	Agnes Kompare	Frances Brešak
41	Violet Mihalinec Anna Telisman	Margaret Poznich " "
47	Jela Radovanić	Louise Zidanich
48	Frances Ambrozich Mary Arko Ludmila Berlin Mary Marold Frances Nosan Anna Stefanich Jennie Terlep Ivanka Vidic	Jennie Terlep " " " " " " " " " " " " " "

Ženski svet

SLIKE IZ KITAJSKJE. — Kakšno vlogo je igralo kristjanstvo v življenju kitajske ženske in kako se je vršil prepod Kitajske potom ženske, je pokazal pogreb Mme. K. T. Soong dne 18. avgusta 1931.

Mme. T. Soong je bila kristjanka izza mladih let in je vzgojila vseh svojih šestero otrok v isti veri. Na svojega moža je vplivala toliko, da je postal desna roka Dr. Sun Yat Senu, očetu kitajske revolucije. Vsi njeni otroci imajo mesta v javnem življenju in so vplivni v nacionalistični vladi. Ena izmed njenih hčera je poročena s predsednikom vlade Čiang Kai Šekom, druga ima za moža H. H. Kunga, ministra industrije. T. L. Soong in T. N. Soong, njena najmlajša sinova, zavzemata častna mesta v uradih nove vlade. T. V. Soong, njen najstarejši sin, je podpredsednik in finančni minister na Kitajskem.

Mati kitajske revolucije, kot so nazivali Mme. Soong, je umrla dne 23. julija 1931 v Tsingtac, ko je slišala o napadu in nameravani usmrtitvi njenega starejšega sina.

Pri njenem pogrebu v Shanghai na Kitajskem dne 18. avgusta t. l. se je zbralo poleg njenih vplivnih otrok in sorodnikov vse, kar sočustvuje z nacionalistično vlado. Pogreba se je udeležila tudi Mme. Sun Yat Sen, vdova pokojnega ustanovitelja kitajske republike. Slednja je živelja že par let v prostovoljnem pregnanstvu v Evropi in se je vrnila namenoma domov, da izkaže zadnjo čast materi kitajske revolucije.

Kot je želela, je bila pokopana Mme. Soong na Nungjao pokopališču blizu mesta Shanghai, po obredih metodistovske cerkve. V isto cerkev je pristopil, na njeno prizadevanje, zadnje leto tudi njen svač Čiang Kai Šek, sedanjí predsednik kitajske ljudovlade.

* * *

Največje preglavice na Kitajskem dela dandanes maršal Čang, ženski bandit. Poznajo jo ljudje večinoma pod imenom velikonoga vdova ali pa lepa Čang Vdova Čang ni nikdar povezovala svojih nog, kakor je bilo vedno v navadi med Kitajkami. Zato so njene noge primerno večje. Drugo ime je dobila, ker je menda izredno močne postave in lepe rasti.

V mladih letih je postala Čang vdova. Mož ji pustil lepo premoženje v pokrajini Honan in pa dvoje sinov, ki ju je ljubila z materinsko ljubeznijo. Eden izmed poveljnikov nacionalistične vlade, ki je sovražil njenega pokojnega moža, je dal usmrtiti oba njena sinova. Vdova Čang je prisegala maščevanje morilcu njenih sinov, kakor tudi dosmrtno sovraštvo novi vladi. Prodala je vsa svoja posestva, nakupila orožja in najela 3000 mož. Prisojila si je par ladij, jih oborožila in zagospodarila s svojimi roparskimi četami po kitajskih rekah.

L. 1929 se je borila kot polkovnik proti maršalu Feng Yu Hsiang. Leto pozneje

je bila njena armada potolčena in razkropljena od vladnih čet. Umaknila se je v gore in zadnjo spomlad z novo četo pridruvala v nižine kot hudournik. V mesecu juniju je zavzela mesto Tanghohsien in dala umoriti nad 1020 oseb. Več kot 2000 ljudi je obdržala kot talce in ujetnike, za katere je zahtevala vojno odškodnino. Kot se poroča, je sedaj razprostrla rdečo zastavo in koraka na čelu svoje armade proti jugu, da se pridruži v provinciji Hupeh armadi maršala Ho Lung, ki povezuje komunističnim četam na Kitajskem.

NOVOROJENKE V INDIJI. — Vsaka novorojena deklica v pokrajini Kashmir bo vredna od sedaj zanaprej po en akker zemlje; tako je dal razglasiti Maharaja iz Kashmir v Indiji dne 13. avgusta 1931. — Položaj ženske v Indiji je vedno slab. Smatrali so jo za bitje nižje vrste, ki ni na svetu za drugega kot za to, da služi možu in ga zabava. Še pred 50 leti so vdove javno sežigali ob moževem pogrebu. Niti strogi angleški vladi se ni posrečilo popolnoma iztrebiti tega groznega počenjanja. Dobijo se še dandanes slučajni tu in tam, da mora policija poseči vmes. — Danes uničujejo novorojenčke ženskega spola takoj ob rojstvu. Prebivalstvo je padlo tako zelo, da je začelo skrbeti oblasti. Posledica temu je bila, da je Maharaja obljubil nagraditi vsakega Indijca, ki postane oče hčerke, z enim akrom zemlje za vsako hčer v družini.

NAJVEČJI IN NAJBOLJ SPRETEEN FINANCIER V KANADI JE MISS JEANNETTE M. LEWIS. — Rojena je bila pred štiridesetimi leti v Ontario. Družina je štela 15 otrokov, in kruha ni nikdar preostajalo. Ena izmed njenih starejših sestra je bila znana tragedkinja Julia Arthur (Lewis), znana po vseh odrih v Zedinjenih državah.

Jeannette je pokazala svoje talente že kot 15 letna deklica, ko je s svojo organizacijo zbrala v kratkem času potrebno svoto, da se je postavila otročja bolnišnica v Hamiltonu. Pred dvajsetimi leti je nastopila službo pri Canadian Northern železnici. Pod njenim vodstvom je družba izkopal predor pod goro Mount Royal v Montrealu, in odprla prometu pokrajino do mesta Hamilton. Zadnjih par let je vodila razne premogorove v državi Quebec, Ontario in British Columbia. Vsak dan se izvozi iz njenih rovov 15,000 ton premoga v Južno Ameriko. Jeannette Lewis premog je znan po vseh deželah kjer gospodari angleški lev. —

Največjo pozornost je vzbudila Jeannette zadnji mesec, ko je rešila zamotane finance Nove Fundlandije. Dežela je bila v takih finančnih stiskah, da je sklenila prodati pokrajino Labrador. Kraljevi namestnik je poskušal spraviti obveznice za \$9,000,000 brez uspeha. Niti New York niti Montreal se nista zmenila. Končno je prišla Miss Lewis in rešila deželo. Prevzela je sama celo posojilo in se zaveza-

la še za nadaljnih sto milijonov. Nihče ne ve vzroka, zakaj se je zavzela ženska za to pusto in mrzlo deželo, za katero se do sedaj ni brigal nihče drugi kot lovci in ribiči. Na vprašanje, zakaj se zanima za Labrador, je odgovorila, da pozna deželo celih 17 let in ravno tako njeno vrednost, in pričakuje, da bo mesto St. John v Labradoru rešilo deželo vseh stisk. Predno so mogli dobiti poročevalci več pojasnil od nje, jim je izginila neznanu kam. Sedaj vsakdo uganja po svoje. Gotovo je, da bo dežela dobila kmalu drugo lice, ker se je zavzela zanjo Miss Jeannette M. Lewis.

MATI DEVICE ORLEANSKE. — Letos, ko se Francija spominja smrti Device orleanske, se nehote vsakdo vpraša, kakšna je bila njena mati. Na božji poti v Notre Dame du Puy so letos vzdali v cerkev spominsko ploščo, ki pove, da je hodila tja na božjo pot Jean d'Arc s svojo materjo Izabelo.

Izabela Romce je bilo dekliško ime matere Device orleanske. Na njen dom se je priženil Jacques iz vasi Arc. Oba sta bila globoko verna, in mlada Ivana se je navzela ljubezni do Boga, do kralja, in tep-tane domovine, od svoje matere. Ko se je Ivana odločila na pot, je oče zagrozil, da jo raje utopi, kot bi jo pustil po svetu. Tudi mati se je opirala načrtu svoje hčere. Zato je Ivana odšla od doma brez vsakega slovesa. — Imela bi se srečati z materjo na božji poti v Notre Dame du Puy. Mati je napravila dolgo pot tja peš. Mesto nje je našla tam dva odposlanca, Bertrand de Poulangy in Jean de Metz, ki sta ji naznanila, da kralj ni pustil njene hčere na pot.

Zgodovina nam pove, da sta bila na kraljevo povelje tudi oče in mati Device navzoča pri kronanju kralja v katedrali v Rheimsu. To je bil najsrečnejši dogodek za mater v njenem življenju. Po treh dneh se je poslovila od svoje hčere za vedno na tem svetu. Le par mesecev po tem dogodku so ji prinesli novico, da je bila njena hči ujeta pred pariškimi vrati.

Vsakovrstne novice so začele prihajati v Domremy. Nekateri so trdili, da je bila njena hči sežgana kot čarovnica, drugi, da so sežgali neko drugo žensko. Oče in starejši brat sta umrla vsled žalovanja nad žalostno smrtjo hčere oziroma sestre. Da odkupi mlajšega sina Petra iz angleškega ujetništva, je mati prodala dom v Domremy. Končno je potrkala na vrata neka sleparska Joan of Armoises, ki se je izdajala za Devico tako spretno, da jo niti mati Device ni mogla razkrinkati dolgo časa. Sleparka je bila tako telesno podobna pravi Devici orleanski, in tako pretkana, da je izrabljala mater Izabelo v svoje namene več let, dokler ni zapela revščina pri hiši.

Joan d'Arc si je najela za časa svojih zmag hišo v Orleansu. Tja se je podala mati s sinom Petrom. Ni šla tja, da se umakne revščini, pač pa, da na stara leta

reši dobro ime svoje hčere. Ni se varala. Ljudstvo v mestu Orleans ji je stalo na strani. Dne 7. novembra 1455 je položila v cerkvi Notre Dame v Parizu prošnjo za nov proces. Ker se je preiskava zavlekla se je utrujena stara žena vrnila v Orleans in obležala. Živela je še toliko časa, da je pred svojo smrtjo čula, kako so proglasili njeno hčer za nedolžno javno po celi Francoski. Javnega slavlja se pa ni mogla več udeležiti, ker so ji skrbi in trpljenje izmožgale poprej vse moči, telesne in duševne.

MRS. LA FOLLETTE. — Nobena ženska ni zadnjih 50 let posegla v ameriško politiko tako globoko, kot Mrs. Belle Case La Follette, vdova pokojnega senatorja La Follette.

Kot vsakomur znano, je bil Robert Marion La Follette večletni governor države Wisconsin, in je pozneje do svoje smrti

zastopal svojo državo v kongresu v Washingtonu. L. 1924 je ustanovil progresivno stranko ter je za časa predsedniških volitev propadel kot kandidat za predsednika Zedinjenih držav. Država Wisconsin ga prišteva med nesmrtni, zato je določila, da se njegov spomenik postavi med nesmrtnimi v Hall of Fame v Washingtonu.

L. 1879 se je seznanila Miss Belle Case na univerzi v Wisconsinu z La Follettom, ga pregovorila, da je posvetil svoje študije zakonodaji in politiki, ter opustil svoj prvotni namen, podati se na oder in postati gledališki igralec. Ko se je poročila z njim l. 1881, je postala desna roka svojega moža. La Follette jo je večkrat omenjal v svojih govorih kot svojega svetovalca in v poznejšem življenju mnogokrat povdaril, da sta bila oba z ženo governor v Wisconsinu. Ona je bila še ve-

liko bolj radikalna kot on sam.

Po smrti moža se ji je ponujalo izpraznjeno mesto njenega pokojnega moža l. 1925. Odklonila je ponudbo Progresivne stranke in določila za naslednika svojega sina Roberta Mariona, ki sedaj zastopa državo Wisconsin v Washingtonu, znan pod imenom "Young Bob". Mati mu je bila svetovalka ravnatoko kot popreje možu. Drugega mlajšega sina Philipa Fon La Follette je spravil njen vpliv na stolec governerja v državi Wisconsin.

Mrs. La Follette je bila delavna do zadnjega. Zadnje čase se je pečala s sanjanjem, in smrt jo je našla pri sestavljanju življenjepisa njenega pokojnega moža. Umrla je dne 13. avgusta 1931 v bolnišnici Georgetown univerze. Njeno telo je bilo prepeljano v Wisconsin in pokopano v mestu Madison poleg njenega pokojnega moža.

Razno

PISMO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI AMERIŠKIM SLOVENCEM.

Pri družbi sv. Rafaela za zaščito slovenskih izseljencev se resno trudimo, kako bi rešili slovensko izseljeniško vprašanje. Pred vsem, kako bi vzbudili tu doma večje zanimanje za izseljeniško vprašanje in kako bi spletli večje in močnejše vezi med domovino in izseljenci po raznih delih sveta.

Tu doma se nam je posrečilo doseči že primeroma lepe uspehe. V Narodnem izseljeniškem svetu smo zbrali pod okriljem naše družbe že skoraj vse važnejše narodne organizacije in najodličnejše narodne može. Tu so združeni zastopniki obeh slov. škofijstev, banske uprave, trgovske in delavske zbornice, kmetijske družbe, zveza slov. županov, ženske socialne zveze, zveze slov. bankirjev, mastnega županstva itd. Kako narod tu doma misli o svojih izseljencih, to je glasno in jasno pokazal lani z veličastnimi sprejemi, s katerimi je pozdravljal zastopnike francoskih in nemških Slovencev in letos ameriških rojakov. Kaj takega bi še pred tremi leti ne bilo mogoče doseči. Da, cela domovina se zaveda, kaj so za njo njeni izseljenci in kakšne dolžnosti ima do njih.

Kar sedaj treba je samo, da se isto in enako zanimanje za to Vaše in naše vprašanje zanese še med naše izseljence same, po vseh delih sveta, da se lotimo vprašanja rešiti skupno. Zato treba ožjih in daljših zvez med Vami in nami. Naši izseljenci v Franciji in Nemčiji so že začeli delovati v tej smeri. Organizirani so y ta namen. Take akcije treba sedaj še v obeh Amerikah, v Afriki in Avstraliji.

Zato se obrača družba sv. Rafaela pred vsem na Vas slovenski časniki in v družbenih državah, da se Vi kot voditelji naroda, zavzamete za to idejo in nam pomagete jo izvesti.

Naša misel glede tega bi bila, da bi se ustanovila med Vami v Ameriki paralelne organizacije naše družbe sv. Rafaela, ki bi bile za ameriške Slovence to, kar je naša tu za domovino, — zastopstvo naroda za zvezo z domovino, kakor je naše zastopstvo naroda za zvezo z Vami. V vseh zadevah izseljeništvu bi se mi obračali na Vas, v vseh Vaših zadevah z domovino bi se pa obračali na nas.

Ta Vaša organizacija naj bi ne slonela toliko na kakem številnem članstvu, temveč bolj na odločnih rodoljubih po posameznih slovenskih centrih, ki bi bili združeni v eno edinico pod skupnim glavnim vodstvom. Zadolostoval bi za posamezne naselbine, da bi imela vsaj v vsaki po enega zastopnika.

Delokrog teh odborov bi bil:

1. Priučevanje razmer med Vami glede ohranjenja slovenskega jezika in ljubezni do domovine zlasti v koliko Vam more domovina pri tem pomagati.

2. Priučevanje trgovskih in finančnih razmer, v koliko bi se dalo narediti večjih in tesnejših vezi med Vami in nami. Na primer izvoz iz domovine naših trgovskih predmetov in uvoz sem k nam Vaših. Naše skupne finančne zveze se popolnoma zanemarjeno polje. Kulturnih zvez sploh nimamo. In drugih takih vprašanj je cela vrsta, ki bi bile v veliko korist za Vas in nas.

Naš Narodni Izseljeniški svet ima svoje člane vse najboljše eksperte v vseh teh strokih.

Enako gre pogosto tudi ameriškim izseljencem tu doma za ureditve gospodarskih zadev. Mi bi pa posredovali tu za Vas enako.

In tako je še marsikaj, kar bi bilo delo naše skupne zveze, od katerega bi imeli Vi in mi korist.

Poznamo Vaše razmere in vemo, da bi bilo organiziranje take organizacije zvezano z velikimi težavami in zaprekami. Vendar ako bi se našel mož, ki bi se

hotel lotiti tega dela, bo gotovo vzpel in našel v večjih centrih par izobražencev in mož z dobro voljo, v manjših pa kake posameznike, ki bi hoteli to delo vršiti.

Prosim, da priobčite to naše pismo v svojem listu, da se začne med narodom o tem vprašanje razmišljati in dopisovati. Hvaležni Vam bomo za vsako uslugo v tej zadevi.

Sprejmite najlepše pozdrave iz domovine.

Predsednik:

P. Kazimir Zakrajšek.

SVOJI K SVOJIM

Mr. Augusta Svetek pozna vsak v Col-linwoodu. Je sam Slovenec kakor smo mi, ima rad Slovence in veliko žrtvuje zanje. Daruje za cerkev, podpira slovenske liste, oglašuje v njih, prispeva za razne naše prireditve. Zadnjič sem imela priliko občudovati, kako krasno je olupšal svojo kapelo, kjer počivajo za nekaj časa naši dragi umrli, predno so odpeljani na pokopališče. Kar svetile so se mu oči, ko mi je vse razkazoval, rekoč: "O, ko bi mogel, bi ta prostor še veliko lepše okrasil, samo da lahko toliko boljše postrežem svojemu rojakom". — Bo malo trgovcev in podjetnikov tako požrtvovalnih kakor naš Mr. Svetek. Članice, pridite si ogledat njegovo prenovljeno kapelo! Soproga Mr. Svetka je članica SZZ. Je zelo preprosta, ponižna, obenem pa duhovita žena; z njo razgovarjati se je pravi užitek.

Za božično številko Zarje je Mr. Svetek naročil oglas za pol strani, manjši oglas pa je naročil za vse številke celega leta. Kdo mu ne bi bil hvaležen za to! Rekel je: "Časi so slabi tudi za nas, pa za SZZ. moram nekaj žrtvovati, ker ju upoštevam in upoštevanja vredna."

Me članice smo Vam zato hvaležne. Mr. Svetek. Svojim se Vas bomo v vseh slučajih. — Hvala. M. P.

Trije rodovi

DOGODKI IZ NEKDANJIH DNI

Spisal Engelbert Gangl

(Dalje.)

In kako bi ne umel Frice vseh teh različnih vojaških vaj, ko jih je tolikokrat gledal v Zagrebu! Nič ni bilo lepšega zanj nego vojaško življenje. Vojak, vojak — to je hotel biti. Toda vojak-officir z dolgo, svetlo sabljo, z zvenečimi ostrogami, na iskrem konjiču, ki divja in prha, da se dviga prah v gostih oblakih izpod jeklenih podkva — tak vojak bo Frice! Vse drugo ni nič!

* * *

Izpred Zaviniščakove hiše je zdrdral lep nov koleselj. Kupil ga je gospodar v Zagrebu, ko je šel po Friceta. Na vozu so sedeli Jože, Lenka in Frice. Veselo sta hitela mlada konja kakor bi vedela, da vozita nov voz in na njem domače ljudi.

Zaviniščakovi so se peljali v Kranj. Iz vaških hiš so pokukavali ljudje, ki so ravnokar vstajali.

“Gospoda se pelje.” so si govorili.

Jože se je spomnil onega dne, ko se je peljal isto pot prvokrat z očetom. Od takrat so minila leta, in danes pelje on svojega sina po isti poti. A eden in isti človek je ostal takrat in danes na domu — njegova mati! Ta zvesta čuvarica domačega ognjišča, to blago, vedno čuječe oko, ni nikoli ostavila doma, kakor bi bila z vsemi mislimi, z vsemi žilicami, z vsem srcem prirasla nanj.

Od tedaj do danes se ni svet vzpota nič izpremenil. Vasi in drevje in grmovje, trtje in polje in travniki — vse je stalo še tako kakor tistikrat, ko se je prvokrat odpiral svet pred Jožetovimi očmi. Samo ljudje so se starali. Prihajali so trudni in počitka željni. Globoke brazde so jim ležale po licih, roke so bile žuljave in do komolcev opaljene od vročega solnca.

Od tedaj do danes je potekla dolga doba napora, muk in skrbi, a ko gleda zdaj Jože nazaj, se mu zdi, kakor da se je vse to zgodilo šele včeraj. Ljudje so se starali, in tudi Jožetu se je bližala moška doba. Pogladil se je po obrazu, zavihal si je velike, košate brke. Ej, včeraj je bli pod nosom prvi mah, a danes že velike, košate brke! Tako hiti čas. Hitreje beži od čilih vrancev pred novim kolesljem. Samo trpljenje, samo napor ne odbegne nikoli. Od rojstva sega in tja do smrti, da si zibeljka in grob takorekoč podajata roke — a vseskozi samo delo in napor — vse tam od rojstva pa tja do smrti en sam dan boja in trpljenja, tako velik, če gleda človek vanj naprej, tako majhen, če se ozre vanj nazaj! Ta-

ko je vsako posamezno življenje, in vsa življenja skupaj se družijo v eno veliko delo, bogato na bridkih izkušnjah in prevarah, majhno na uspehih in zmagah. Ves svet se giblje in suče, človeške moči se izrabljajo, ginejo, se iztekajo v utrudljivo delo, podpirajo druga drugo, si nasprotujejo, povzročajo napredek in boj—vse, kakor tam v veliki tvornici v Zagrebu, kjer izdelujejo žveplenice. Ako teče kolesje redno in pravilno, se siplje gotov izdelek v nastavljene zaboje; ako odreče eno kolo, zastane drugo in tretje, nered prekine vse gibanje, vse ustvarjanje — zaboji ostanejo prazni.

“Zakaj se vozimo tako počasi?” povpraša Frice.

“Poženi, poženi, Jože!” reče Lenka.

“Hej, saj res!” se zdrami gospodar iz zamišljanja.

Konja sta vlekla voz navkreber in sta se navadila počasne vožnje, da nista potegnili niti tedaj, ko sta dospela na vrh.

Jože zamahne z bičem po zraku. In konja sta zopet potegnili, da je zavel veter mimo voza.

“In tako, glej, je treba tudi delu izpodbudne sile, da se ne ustavi pred časom,” si je mislil Jože.

“To še ni Kranj. Prej pridemo še v Ljubljano. In kadar zagledaš mesto na skalnatem hribu in spodaj veliko, veliko vodo, v ozadju pa visoke, visoke gore, takrat vedi, da smo v Kranju,” je razlagala mati.

Ljubljana ni bila za Friceta nič posebnega, ker je poznal Zagreb. Ustavil pa se je na cesti, ko so mimo korakali vojaki in spredaj vojak-officir z dolgo, svetlo sabljo, z zvenečimi ostrogami, na iskrem konjiču.

“Oh, mama, ko bi bil jaz kdaj tak vojak! Vojak — to je nekaj, vse drugo ni nič!” je govoril Frice, ves razvnet in goreč za vojaški stan.

“Saj boš vojak, samo priden bodi!” ga je potolažila mati.

In potem so se peljali naprej in naprej.

“Ali bomo kmalu v Kranju?” je nestrpno izpraševal Frice.

“Saj sem ti povedala: kadar vidiš tako in tako mesto na takem in takem kraju s tako in tako vodo in s takimi in takimi gorami — takrat vedi, da smo v Kranju,” je ponavljala mati.

In glej, Frice je vendar končno zagledal mesto na skalnatem hribu in spodaj veliko, veliko vodo, v ozadju pa visoke, visoke gore. In tedaj se je spel

na vozu, iztegnil desnico in zaklical: "Mama, zdaj smo pa v Kranju!"

Mama ni ničesar odgovorila. Nekaj ji je stisnilo srce, globoko je morala zasopsti. Vzela je ruto in si jo pritislila na oči.

"Pozdravljeno, ti rodno lepo mesto! Pozdravljeni, vi s solncem obliti gorski velikani! Pozdravljeni, vi grobovi, tesni domovi dragih mrličev! Pozdravljena, ti znanka najdražja izmed mestnih hiš! Pozdravljeni, pozdravljeni vsi! Lenka, Ribičeva edinka, vas pozdravlja s solznimi očmi!"

Tako je vriskalo in jokalo Lenkino srce.

XIX.

"Kam zapeljem?" je vprašal Jože, ko so ropotala konjska kopita po mostu.

"Tja, saj veš, na dom," je rekla Lenka.

Zavil je voz na dvorišče. Vse je bilo lepo in čisto. Tuji ljudje so pristopili, priljuden mož se je odkril in pozdravil.

Lenka je stopila z voza. Posadila je na tla Frice-ta, ki so mu odrevenele noge od dolgega sedenja.

"Kdo je zdaj tukaj gospodar?" je vprašala prijaznega moža, ki se je odkril in pozdravil.

"Jaz, gospa," je odgovoril oni, "šele kratko časa sem tukaj. Zato še ni vse v redu. — Bilo je vse nesnažno, zato ne moremo vsega takoj urediti. Oprostite!"

Lenki so se zašibile noge. Tujka je prišla v rojstni dom. Oprijeti se je morala voza, da se ni sedla na tla. Pristopil je Jože in jo prijel.

"Utrudila jo je dolga pot. Počivati mora!" je dejal gospodarju, ki je tudi pristopil, da ji pomaga na noge.

"Prosim, gospa, odkažem vam sobo, ki je pripravljena za tujce. Ali želite morda malo gorke juhe? Ta vas okrepi!" ji je vljudno govoril gospodar.

"Hvala! Samo za sobo prosim!"

Mož je stekel do stopnic.

"Dovolite, da vam jo pokažem," je dejal in odhitel v gorenje prostore.

Jože je moral držati Lenko ob pasu, da je mogla po stopnicah. Sama se je oprijemala držaja. Ob vsakem koraku so se ji šibila kolena. Noge so bile težke. Kri se je izpremenila v svinec.

Gospodar je odprl sobo. Bila je ona, kjer je umrl oče, kjer je visela materina podoba.

"Prosim, kar pokličite me, ako česa želite," je dejal gospodar in zaprl vrata.

Lenka se je opotekla k postelji in se je zgrudila na kolena. Glava ji je omahnila v blazine. Kakor mrzlična je trepetala po vsem životu, dušilo jo je v grlu, srce ji je bilo težko. Polno je bilo solz, ki so ga težile, da je obšla Lenko silna, pekoča bol. Po-

tem so se orosile oči, in solze so se ulile iz srca, tekle so neprenehoma. Morje bolesti je bilo neskončno globoko.

Frice je gledal in ni videl ničesar. Plašno se je obrnil k očetu.

"Kaj je mami, oče?" je vprašal.

Oče mu ni mogel odgovoriti. Obrnil se je od njega, potegnil z roko po očeh. Mokre so bile, polne solz.

Tudi Frice je začel jokati. Pokleknil je poleg matere in ji izkušal iz blazin dvigniti glavo. Mati je začutila bližino ljubega otroka. Z roko je otipala njegovo glavo, jo prijela z obeh strani in se obrnila k otroku. Njene ustanice so ji drhtele na sinovem čelu, solze so mu močile lase.

"O, ti moj zlati, edini! Ti moje solnce, moj Frice!" je govorila mati. "Ti vsega tega ne veš, ti si srečen, blažen! Blažena Marija, mati nebeška, ti brezkončno usmiljena! — Kako to boli, kako je to strašna resnica!"

"Mama, moja mamica!" je klical Frice. Z rokami je segel po njenih licih. Prsti so se dotaknili vročih solz. Otrokova ustna so zahrepenela k materinim, materina so se približala otrokovim. . .

"Moj sladki, edini!"

"O, mama, mamica!"

In v dolgem, presrčnem poljubu se je potopila v otrokovo ljubezen ljubezen materina, vsa pokropljena s solzami, vsa ovenčana s krono trpljenja.

Ko se je prva bol, ki je prihrumela v tako strašni resnici, s tako grozno pezo, izlila iz srca, je vstala Lenka in se ozrla po sobi okrog.

Da, to je soba za tujce! Vse tuje, vse drugače. Tujka je prišla v rojstni dom, ki je ne pozna več.

Žalosten je bil Lenkin povratek v domači kraj. Žalostna so bila njena pota. Prvi dan ni hotela iz sobe in tudi mogla ni. Noge so ji oslabele, bolela jo je glava. Doslej neznana bol jo je potrla.

Jože in sin sta šla po mestu. Znanci so pozdravljali Zaviniščaka. Izpraševali so ga, ali je privedel sina s seboj, da mu pokaže materino rojstno hišo. Razgovore je navajal Zaviniščak tako, da bi kaj zvedel o Francetu Ribiču, a nihče ni hotel začeti takega razgovora. Naravnost pa tudi ni hotel Jože vprašati, češ, saj bi se jim zdelo čudno, ako bi moral priznati, da se je vse to zgodilo brez njegove vednosti.

"Da, da! Tako se izpreminjajo razmere," je rekel ta.

"Čudno se suče svet," je dejal oni.

"Vsi smo kakor potniki," je trdil tretji.

"Nič ni stalnega na svetu," je govoril četrti.

In tako so govorili vsi, a nihče ni maral povedati pravega. Kaj ga tudi briga!

Drugi dan navsezgodaj se je ogledala Lenka po hiši. Njenega vrta ni bilo več. Razkopane so bile njene gredice. Solata je rasla tam in druga zele-

njava. Njenih cvetic ni bilo več. Praktični ljudje so jih zamenjali s koristnejšimi rastlinami. Samo v enem kotu je raslo nekaj osamelega cvetja. K njemu je pristopila Lenka in ga povila v dva šopka. Nič se ni vprašala, ali sme ali ne, zdelo se ji je, da ima edino ona še vedno pravico do cvetic, ki poganjajo na tem dragem koščku zemlje.

Potem je šla preko dvorišča in veže. Po stopnicah je prišel Jože s sinom.

“Kam si namenjena, Lenka?” jo je vprašal.

“To-le nesem očetu in materi,” je odgovorila in mu pokazala šopka.

“Jaz moram k živini in po poslih,” je rekel mož.

“Brav! A Frice naj gre z menoj!”

“Saj pridem kmalu za tabo.”

Prišel je na vežo gospodar.

“Dobro jutro, gospa!” jo je pozdravil. “Ali ste se okrepčali?”

“Hvala!” je dejala Lenka. “Toda takoj se vam moram sama zatožiti.”

“In kaj se je zgodilo?” se posmeje oni.

“Te-le cvetice sem vam pokradla,” je rekla Lenka. “Tako rada jih imam!” Pogledala jih je. S prsti je uravnavala cvetove, ki so bili pokropljeni od jutranje rose. Blestelo se je v njih, kakor bi noč potočila na vsak cvet svetlo solzo.

“Nič ne de, gospa! Za nas nimajo take reči pomena!”

Potem je Lenka odšla. Friceta je držala z desnico, v levici je nesla dar očetu in materi. Srečala je mnogo ljudi, ki so hiteli po ulicah. Brž je pregledala v spominu dolgo vrsto znanih obrazov, spomnila se je tega in onega. Ljudje so se ozirali za njo; tujka se jim je zdela znana. Da, to je ona, Lenka!

Že oddaleč je zagledala cerkvico in okolo nje nagrobne spomenike. Pospešiti je hotela korake, da bi bila čimprej tam. A z vsakim korakom so ji bile noge težje. Ob pokopališkem zidu je morala izpustiti sinovo roko, da se je oprijemala zidu in da je mogla naprej. Bilo ji je, kakor da nosi težko breme, ki ga ne zmagujejo njene moči.

“Kam greva, mama?” jo je vprašal Frice. Čudno se mu je zdelo, da gresta tako daleč ven iz mesta.

“Kakor je umrla tebi sestra, tako sta umrla meni oče in mati,” je odgovorila, “in kakor gremo časih doma obiskat sestrico, tako greva zdaj obiskat tvojega starega očeta in tvojo staro mater, ki ležita tukaj pokopana.”

Ob grobu je pokleknila Lenka, tudi Frice je pokleknil.

“Pozdravljena, zlata, edina mati! Pozdravljen, oče, dobri, edini! Pozdravljena oba! Lenka, vajina edinka, vaju pozdravlja s solznimi očmi!”

Tako je govorilo Lenkino srce.

Cvetove je položila na grob, na visokem kamenu je brala: “Mir in pokoj najboljšim staršem.”

Torej je dal napraviti brat, kakor je bila njena želja.

Počedila je Lenka grob. Veter je zasejal nanj bačato travo in pobledelo zelenje. Iztrgala je iz svetih tal nadležni plevel, da je bil grob zopet lep in čist.

S pokopališča grede je izbrala Lenka drugo pot. Krenila je na ono cesto, ki je držala mimo Pleščeve prodajalnice. Hotela je govoriti s Pleščevimi. Tamkaj gotovo in najzanesljivejše zve, kako in kaj se je zgodilo s Francetom, njenim bratom. Lenka je postala sredi ceste. Obrnila je oči v tla in pomišljala. Kaj, če se srečata s Pavlom? Kako se pogledata, kako pozdravita? Kaj poreče on, Jože?

“Mama, ali ne bi stopila z menoj na one gore, ki so tako visoke? Od tamkaj mora biti videti daleč. Morda zagledamo celo hišo, svojo hišo v Zavinkovcih in pa staro mamo, ki ji je gotovo dolgočasno po nas,” reče Frice.

Otrokova preprostost zdrami mater iz misli.

“Ne, ljubi moj,” mu odgovori, “tja gor ne moreva. Predaleč je in previsoko. Hodili bi gotovo tri dni in tri noči in še bi ne dospeli na vrh. Ubili bi se spotoma. Ali misliš, da drže tja gor tako ravne in gladke ceste kakor je ta-le? Tja gor ni sploh nobenih cest.”

“Da ni nič cest?” se začudi Frice, “ali ne gre nihče tja na one vrhove?”

“Ne!” ga pouči mati, tam zgoraj prebivajo samo divje koze in divje mačke . . .”

“Tiste z velikimi kremplji in velikimi očmi, ki imajo podolgasto zenico — ali ne?”

“Tiste, tiste! In pa tudi kak lovec zajde tja gor, da ustrelji srno ali mačko,” pravi mati.

“Ali poje tudi mačko?” vpraša deček.

“Tisto ne, ampak njen kožuh je gorak.”

“Kaj ne, potem si pa podšije suknjo, da mu je toplo pozimi. Pa tudi nekateri vojaki imajo s takimi kožami podšite pisane suknje. Saj sem videl v Zagrebu. Morda pa hodijo v te gore na mačji lov,” je menil Frice.

“Mogoče, tega ne vem.”

“Potem pa morajo biti v teh hribih tudi miši in podgane, da jih love divje mačke. Morda divje miši in divje podgane — take, ki so posebno velike in požrešne, kaj ne, mama?”

“Vsega tega ne vem tako natanko, mogoče je, mogoče pa tudi ne. Samo to vem, da je pot tja gor silno nevarna, težka in kamenita. Tudi ubil se je že kdo, ki je izkušil dospeti na vrh. To je kakor pot skozi življenje . . .”

“Kakor pot skozi življenje . . .” je ponovil sin.

Mati se je domislila, da je povedala otroku primero, ki je še ne more razumeti. Zato je naglo pojasnila: "Kakor pot skozi življenje, da! Nekateri ljudje so trudni in upehani, težko hodijo, posebno ako so bolni... A zdaj morava dalje, ni časa, da bi postajala sredi ceste."

In šla sta dalje.

Lenka se je odločila, da vendar stopi k Pleščevim, bodi Pavel doma ali ne. Prišla je v Kranj, da zve resnico. In nobene poti do nje se ne sme ustrašiti človek. Oddaleč je že brala napis nad vratmi: Pavel Plesec, trgovina in žensko krojaštvo.

Srce ji je udarilo močnejše. Pritisnila je na ključko in odprla vrata.

Stara Pleščeva je stala za prodajalniško mizo. Dvignila je pogled proti Lenki, in začudenje se ji je spoznalo na obrazu. Razpela je roke in plosknila z njimi.

"Ali je mogoče. Lenka — gospa Zavinščakova!"

V stanovanju se je nekaj premaknilo; bližali so se nagli koraki, in na vratih je stala Manica.

Tudi ta je razprostrla roke in stekla proti nji.

"Gospa Lenka! Ali je res?"

"Da, res je!" je odgovorila Lenka. Objeli sta se z Manico. Zaplakali sta obe obenem. Srce je sloneo ob srcu, vsako željno tolažbe. Dvoje po trpljenju sorodnih duš je iskalo utehe. Hrepeneče je pričakovalo dvoje duš, da kane vanji kapljica hladilnega leka, da ju pomiri vsaj prijazna, upanje obetujoča beseda. A resnica je bila tako gotova in neovržna, da je zamorila vsako upanje.

"In kje je Pavel?" je vprašala Lenka. Sklenila je sicer prej, da ne bo vprašala po njem, če bi ga ne videla. Ali vprašanje se je oglasilo samo.

"Pavel?" sta se oglasili starka in Manica obenem.

Mati Pavlova se je obrnila v kot in dvignila predpasnik k očem. Manici so omahnile roke, glava se ji je sklonila.

"Pavla ni!" je rekla Manica. "Odšel je pred tednom dni.

Ubog popotnik hodi križemsvet,
srce ga sili, da za srečo roma,
Človeška srca krije mraz in led,
in romar brez miru je in brez doma!

To je njegovo življenje!"

"Torej tako kakor prej!" je dostavila Lenka.

"Natančno tako in še slabše. Saj ve tudi mati..."

"Da!" je pritrdila starka.

"Ali tu vendar ne boste stali! Stopite v stanovanje," reče Manica. "In ta deček, to je vaš sin, kaj ne?"

"Moj Frice je to!" je odvrnila Lenka in gladila dečka po laseh. "Glej, Frice, to je gospa Manica, no, daj ji roko!"

Frice je pomolil Manici mehko, belo desnico. A Manica se je nagnila k njemu in mu božala lica: "Ti lepi, zlati Frice! — Vidiš, ko bi tudi mi imeli takega dečka, pa bi bilo morda drugače. A pri nas nimamo nikogar, ki bi nam bil v veselje."

Deček je ostal pri starki v prodajalnici, onidve sta odšli v stanovanje.

"Povejte mi naravnost," je začela Lenka, "kaj se je zgodilo s Francetom."

"Naravnost in brez olajšavanja naj vam povem?"

"Da! Prosim. Zato sem prišla sem."

"Izgubljen človek! Ničvredna žena, ki ga je ostavila, nebriznost do gospodarstva, pijača in kvar-te — to ga je ugonobilo. Tako so pravili ljudje," je rekla Manica.

Vsaka beseda je bila kakor udarec, ki je padal na Lenko.

"Strašno, strašno!" je jeknila.

"Strašno, strašno!" je ponovila Manica, "tako moram vzklikati tudi jaz. Tudi moj Pavel je odšel. Ni je moči, nobene moči več, ki bi ga priklepala na dom. Kar zmisli se in gre. Z materjo delava za žive in mrtve, kar prisluživa, pobere Pavel in gre. Vrača se ves ubog in potr, trpljenje se začne iznova. Tako gre ves čas, odkar sva poročena. Prvega pol leta se je držal doma. Vsi so govorili, da se je Pavel popolnoma izpremenil. Blagrovani so me, ker sem ga rešila. A od dne do dne je prihajal nemirnejši in nestrpejši, po vseh gostilnicah ga je bilo dovolj in potem je odšel. Vrnil se je ves potr in ubog in potem je zopet odšel. In to gre tako naprej in naprej. Vsak hip stojimo ob robu propada. Strah me je, ko se spomnim dneva, ki pride, ko nam odpove gospodar stanovanje, ko opešajo moči, ko bomo vrženi na cesto. Tega dneva se bojim zaradi vseh nas, najbolj zaradi matere, uboge starke. Oči so mi opešale od večnega šivanja, Pavel slabi vedno bolj, starka tarna in joka — bojim se najstrašnejšega."

Manica ni mogla dalje. Jok ji je zaprl besedo.

Poslovili sta se. Lenki se je mudilo, ker jo Jože gotovo že pričakuje. In kaj naj še pozveduje? Zvedela je vse! Ali naj tolaži Manico, ali naj Manica tolaži njo? Tu je vsaka beseda odveč, tu ni nobene tolažbe.

Poslovili sta se presrčno in s solznimi očmi. Ko je bila Lenka že daleč iz hiše, se je ozrla nazaj. Na pragu je stala Manica in ji je zamahnila z roko v pozdrav, v slovo. Od nasprotne strani je prihajal Jože.

(Dalje prihodnjič.)